Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2025)0278

Soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2025

Euroopa Parlamendi 13. novembri 2025. aasta resolutsioon soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2025 kohta (2024/2125(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikleid 2 ja 3,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 8, 10, 19, 79, 83, 151, 153 ja 157,

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 1, 21, 23 ja 24,

– võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja ja allkirjastasid 17. novembril 2017, ja komisjoni 4. märtsi 2021. aasta teatist „Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava“ (COM(2021)0102),

– võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,

– võttes arvesse ÜRO 18. detsembri 1979. aasta konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta ja selle üldsoovitusi,

– võttes arvesse ÜRO 12. detsembri 2006. aasta puuetega inimeste õiguste konventsiooni,

– võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee 21. märtsil 2025. aastal vastu võetud lõppjäreldusi Euroopa Liidu teise ja kolmanda perioodilise koondaruande kohta, eriti artikli 6 kohta esitatud soovitusi,

– võttes arvesse ÜRO Peaassamblee poolt 21. detsembril 1965. aastal vastu võetud rahvusvahelist konventsiooni rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,

– võttes arvesse ÜRO 15. septembril 1995 vastu võetud Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi ning nende läbivaatamiskonverentside tulemusi,

– võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 31. oktoobri 2000. aasta resolutsiooni nr 1325 (2000) naiste, rahu ja julgeoleku kohta;

– võttes arvesse ÜRO 21. oktoobri 2015. aasta kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja selles sätestatud kestliku arengu eesmärke, eelkõige 5. eesmärki „saavutada sooline võrdõiguslikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu“ ja 3. eesmärki „tagada kõigile hea tervis ja heaolu kogu elukaare jooksul“ (mis hõlmab ka naisi ja tütarlapsi) ning nendega seotud sihte ja näitajaid,

– võttes arvesse Eurostati 2024. aasta juuni aruannet „Kestlik areng Euroopa Liidus: seirearuanne edusammude kohta kestliku arengu eesmärkide saavutamisel ELi kontekstis, 2024“[1],

– võttes arvesse Euroopa Komisjoni 2023. aasta mai raportit pealkirjaga „Kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamise ELi vabatahtlik läbivaatamine“[2],

– võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 29. juuni 1951. aasta võrdse tasustamise konventsiooni ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 21. juuni 2019. aasta vägivalla ja ahistamise kaotamise konventsiooni,

– võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 14. juuni 2024. aasta resolutsiooni inimväärse töö ja hoolekandesektori kohta,

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu 11. mai 2011. aasta naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon), mille EL ratifitseeris juunis 2023, ning naistevastase vägivallaga ja perevägivallaga võitlemise eksperdirühma (GREVIO) riigipõhiseid seirearuandeid selle rakendamise kohta,

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu 2021. aasta aprilli teist üldaruannet GREVIO tegevuse kohta,

---

1. Eurostat, „Sustainable development in the European Union: Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – 2024 edition“, 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/documents/15234730/19397895/KS-05-24-071-EN-N.pdf/730c983a-fa93-6ce2-7905-2379de04f3e9?version=1.0&t=1718611411114.
2. Euroopa Komisjon, „EU Voluntary Review on the Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development“, 2023, https://commission.europa.eu/system/files/2023-06/SDG-Report-WEB.pdf.

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu inimõiguste voliniku ja Euroopa Nõukogu organite soovitusi, aruandeid ja resolutsioone,

– võttes arvesse 2006. aasta novembris vastu võetud Yogyakarta põhimõtteid ja 2017. aasta novembris vastu võetud Yogyakarta pluss 10 põhimõtteid,

– võttes arvesse seisukohti, mille ÜRO inimõiguste komitee võttis vastu 31. märtsil 2016 teatises nr 2324/2013, Mellet *vs.* Iirimaa, märkus 6, punkt 7.7, ja 29. märtsil 2011 teatises nr 1608/2007, L.M.R. *vs.* Argentina, punktid 9.3 ja 9,

– võttes arvesse alates 1975. aastast vastu võetud EMÜ ja ELi direktiive meeste ja naiste võrdse kohtlemise eri aspektide kohta (direktiiv 79/7/EMÜ[3], direktiiv 86/613/EMÜ[4], direktiiv 92/85/EMÜ[5], direktiiv 2004/113/EÜ[6], direktiiv 2006/54/EÜ[7], direktiiv 2010/41/EL[8]),

– võttes arvesse nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõte sõltumata isikute

---

3. Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas (EÜT L 6, 10.1.1979, lk 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1979/7/oj).
4. Nõukogu 11. detsembri 1986. aasta direktiiv 86/613/EMÜ füüsilisest isikust ettevõtjatena, kaasa arvatud põllumajanduses füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, ja füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate naiste kaitse kohta seoses raseduse ning sünnitusega (EÜT L 359, 19.12.1986, lk 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1986/613/oj).
5. Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiv 92/85/EMÜ rasedate, hiljuti sünnitanud ja rinnaga toitvate töötajate tööohutuse ja töötervishoiu parandamise meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 348, 28.11.1992, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/85/oj).
6. Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega (ELT L 373, 21.12.2004, lk 37, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/113/oj).
7. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (ELT L 204, 26.7.2006, lk 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj).
8. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 86/613/EMÜ (ELT L 180, 15.7.2010, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/41/oj).

rassilisest või etnilisest päritolust[9] (rassilise võrdõiguslikkuse direktiiv), ja komisjoni 18. septembri 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025“ (COM(2020)0565),

– võttes arvesse komisjoni 2. juuli 2008. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu direktiiv, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtet sõltumata isikute usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest (COM(2008)0426) (horisontaalne diskrimineerimisvastane direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/99/EL Euroopa lähenemiskeelu kohta[10],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiivi 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK[11],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta[12],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1158, milles käsitletakse lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2010/18/EL[13] (töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa välisteenistuse 4. juuli 2019. aasta töödokumenti pealkirjaga „ELi tegevuskava naiste, rahu ja julgeoleku kohta aastateks 2019–2024“, mida pikendati 2023. aasta novembris kuni 2027. aastani,

– võttes arvesse komisjoni 7. oktoobri 2020. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit: romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik“ (COM(2020)0620),

---

9. EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/43/oj.
10. ELT L 338, 21.12.2011, lk 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/99/oj.
11. ELT L 315, 14.11.2012, lk 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.
12. ELT L 151, 7.6.2019, lk 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj.
13. ELT L 188, 12.7.2019, lk 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrust (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus)[14],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2022. aasta direktiivi (EL) 2022/2381, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute juhtkonna liikmete seas ja sellega seotud meetmeid[15],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiivi (EL) 2023/970, millega tasustamise läbipaistvuse ja õiguskaitsemehhanismide kaudu tugevdatakse meeste ja naiste võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamist[16],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1385, mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist[17],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1500 võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta naiste ja meeste võrdse kohtlemise ja võrdsete võimaluste valdkonnas tööhõive ja elukutse küsimustes ning millega muudetakse direktiive 2006/54/EÜ ja 2010/41/EL[18],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1712, millega muudetakse direktiivi 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset[19] (läbivaadatud inimkaubandusevastase võitluse direktiiv),

– võttes arvesse komisjoni 6. veebruari 2024. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava materjali vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (COM(2024)0060),

---

14. ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj.
15. ELT L 315, 7.12.2022, lk 44, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj.
16. ELT L 132, 17.5.2023, lk 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
17. ELT L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
18. ELT L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj.
19. ELT L, 2024/1712, 24.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj.

– võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0152),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 25. novembri 2020. aasta ühisteatist „ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava – ambitsioonikas tegevuskava soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks ELi välistegevuses“ (JOIN(2020)0017), mida pikendati 2027. aastani, ning sellele lisatud 25. novembri 2020. aasta ühist komisjoni talituste töödokumenti „Objectives and Indicators to frame the implementation of GAP III (2021-25)“ (Eesmärgid ja näitajad GAP III rakendamiseks (2021–2025)) (SWD(2020)0284),

– võttes arvesse komisjoni 24. juuni 2020. aasta teatist „Ohvrite õigusi käsitlev ELi strateegia (2020–2025)“ (COM(2020)0258),

– võttes arvesse Euroopa vähktõvevastase võitluse kava (COM(2021)0044), ELi vähiuuringute missiooni ja vähktõvevastase võitluse erikomisjoni lõpparuannet,

– võttes arvesse komisjoni 3. märtsi 2021. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit. Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030“ (COM(2021)0101),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrust (EL) 2021/522, millega luuakse liidu tervisevaldkonna tegevusprogramm (programm „EL tervise heaks“) ajavahemikuks 2021–2027 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 282/2014[20],

– võttes arvesse komisjoni 7. septembri 2022. aasta teatist Euroopa hooldusstrateegia kohta (COM(2022)0440), mille eesmärk on tagada kvaliteetsed, taskukohased ja kättesaadavad hooldusteenused, et parandada nii hooldatavate kui ka (ametlike ja mitteametlike) hooldajate (kes on peamiselt naised) olukorda,

– võttes arvesse nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitust taskukohasele kvaliteetsele pikaajalisele hooldusele juurdepääsu kohta[21],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning

---

20. ELT L 107, 26.3.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/522/oj.
21. ELT C 476, 15.12.2022, lk 1.

direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus)[22],

– võttes arvesse komisjoni 25. septembri 2024. aasta teatist LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia (2020–2025) rakendamise kohta (COM(2024)0420),

– võttes arvesse Ursula von der Leyeni 18. juuli 2024. aasta poliitilisi suuniseid „Euroopa valik. Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule 2024–2029“,

– võttes arvesse komisjoni 7. märtsi 2025. aasta teatist „Naiste õiguste tegevuskava“ (COM(2025)0097),

– võttes arvesse komisjoni 2025. aasta märtsi aruannet pealkirjaga „2025. aasta aruanne soolise võrdõiguslikkuse kohta ELis“,

– võttes arvesse nõukogu 2. juuni 2006. aasta järeldusi naiste tervise kohta[23],

– võttes arvesse Euroopa Kohtu 14. detsembri 2021. aasta otsust kohtuasjas V. M. A. *vs.* Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo“[24],

– võttes arvesse oma 11. detsembri 2013. aasta resolutsiooni puudega naiste kohta[25],

– võttes arvesse oma 29. novembri 2018. aasta resolutsiooni puuetega naiste olukorra kohta[26],

– võttes arvesse oma 13. veebruari 2019. aasta resolutsiooni tagasilöökide kohta naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas ELis[27],

– võttes arvesse oma 28. novembri 2019. aasta resolutsiooni ELi ühinemise kohta Istanbuli konventsiooniga ja muude meetmete kohta soolise vägivalla vastu võitlemiseks[28],

– võttes arvesse oma 30. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni soolise palgalõhe kohta[29],

---

22. ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.
23. ELT C 146, 22.6.2006, lk 4.
24. Euroopa Kohtu 14. detsembri 2021. aasta otsus kohtuasjas V. M. A. *vs.* Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo“, C-490/20, ECLI:EU:C:2021:1008.
25. ELT C 468, 15.12.2016, lk 128.
26. ELT C 363, 28.10.2020, lk 164.
27. ELT C 449, 23.12.2020, lk 102.
28. ELT C 232, 16.6.2021, lk 48.
29. ELT C 331, 17.8.2021, lk 5.

– võttes arvesse oma 23. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni soolise võrdõiguslikkuse kohta ELi välis- ja julgeolekupoliitikas[30],

– võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegia kohta[31],

– võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni soolise perspektiivi kohta COVID-19 kriisi ajal ja selle järgsel perioodil[32],

– võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni soolise digilõhe kaotamise ja naiste osaluse kohta digitaalmajanduses[33],

– võttes arvesse oma 11. veebruari 2021. aasta resolutsiooni naiste õigustega seonduvate eelseisvate probleemide kohta Euroopas rohkem kui 25 aastat pärast Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi vastuvõtmist[34],

– võttes arvesse oma 10. juuni 2021. aasta resolutsiooni soolise võrdõiguslikkuse edendamise kohta teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) valdkonna hariduses ja karjääris[35],

– võttes arvesse oma 24. juuni 2021. aasta resolutsiooni seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste olukorra kohta ELis seoses naiste tervisega[36],

– võttes arvesse oma 16. septembri 2021. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile seoses soolise vägivalla määratlemisega ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 nimetatava uue kuriteoliigina[37],

– võttes arvesse oma 14. detsembri 2021. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile soolise vägivalla vastu võitlemise kohta: kübervägivald[38],

– võttes arvesse oma 15. detsembri 2021. aasta resolutsiooni naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta Euroopa Liidus ajavahemikus 2018–2020[39],

– võttes arvesse oma 10. märtsi 2022. aasta resolutsiooni ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava kohta[40],

---

30. ELT C 404, 6.10.2021, lk 202.
31. ELT C 456, 10.11.2021, lk 208.
32. ELT C 456, 10.11.2021, lk 191.
33. ELT C 456, 10.11.2021, lk 232.
34. ELT C 465, 17.11.2021, lk 160.
35. ELT C 67, 8.2.2022, lk 137.
36. ELT C 81, 18.2.2022, lk 43.
37. ELT C 117, 11.3.2022, lk 88.
38. ELT C 251, 30.6.2022, lk 2.
39. ELT C 251, 30.6.2022, lk 23.
40. ELT C 347, 9.9.2022, lk 150.

– võttes arvesse oma 3. mai 2022. aasta resolutsiooni naiste majandusliku iseseisvuse saavutamise kohta ettevõtluse ja füüsilisest isikust töövõtja staatuse kaudu[41],

– võttes arvesse oma 5. juuli 2022. aasta resolutsiooni Euroopa hooldusvaldkonna ühismeetmete kohta[42],

– võttes arvesse oma 5. juuli 2022. aasta resolutsiooni naiste vaesuse kohta Euroopas[43],

– võttes arvesse oma 1. juuni 2023. aasta resolutsiooni seksuaalse ahistamise kohta ELis ja MeToo hinnangu kohta[44],

– võttes arvesse oma 14. septembri 2023. aasta resolutsiooni prostitutsiooni reguleerimise kohta ELis ja selle piiriülese mõju ning mõju kohta soolisele võrdõiguslikkusele ja naiste õigustele[45],

– võttes arvesse oma 11. aprilli 2024. aasta resolutsiooni abordiõiguse lisamise kohta Euroopa Liidu põhiõiguste hartasse[46],

– võttes arvesse oma 19. detsembri 2024. aasta soovitust nõukogule ELi prioriteetide kohta ÜRO naiste staatuse komisjoni 69. istungjärguks[47],

– võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni 9. aprilli 2025. aasta arvamust liidu uuendatud pikaajalise eelarve kohta muutuvas maailmas,

– võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti, Eurostati ja Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) 25. novembri 2024. aasta aruannet „EU gender-based violence survey: key results“ (ELi soolise vägivalla uuring: põhitulemused),

– võttes arvesse EIGE 10. detsembril 2024. aastal avaldatud 2024. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksit,

– võttes arvesse 2021. aasta novembris avaldatud Euroopa Parlamendi uuringuteenuste peadirektoraadi uuringut „Policies for long term carers“ (Poliitika pikaajaliste hooldajate jaoks),

---

41. ELT C 465, 6.12.2022, lk 54.
42. ELT C 47, 7.2.2023, lk 30.
43. ELT C 47, 7.2.2023, lk 2.
44. ELT C, C/2023/1224, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1224/oj.
45. ELT C, C/2024/1767, 22.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1767/oj.
46. ELT C, C/2025/1279, 13.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1279/oj.
47. ELT C, C/2025/1871, 11.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1971/oj.

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni arvamust,

– võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni raportit (A10-0210/2025),

A. arvestades, et õigus võrdsele kohtlemisele ja õigus mittediskrimineerimisele on põhiõigused, mida tunnustatakse aluslepingutes[48] ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ning mis on hädavajalikud ELi edasiseks arenguks; arvestades, et Euroopa Liidul on oluline roll ebavõrdsuse kaotamisel ja võrdõiguslikkuse edendamisel, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingus[49];

B. arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on üks ELi põhiväärtusi, põhiõigus ja Euroopa sotsiaalõiguste samba keskne põhimõte ning arengu oluline eeltingimus, mis nõuab võrdsete võimaluste ja tulemuste edendamist alates hariduse kõige varasematest astmetest ja sooliste stereotüüpide kaotamist alates lapsepõlvest; arvestades, et Euroopa Parlament väljendab toetust komisjoni 7. märtsi 2025. aasta teatisele „Naiste õiguste tegevuskava“ lisatud deklaratsioonis sisalduvate põhimõtete käsitlemisele miinimumstandarditena, rõhutades samas vajadust suuremate ambitsioonide järele;

C. arvestades, et ELi liikmesriigid said 2024. aasta ELi soolise võrdõiguslikkuse indeksis keskmiselt 71,0 punkti 100st, mis on väga tagasihoidliku 0,8 punkti võrra parem tulemus võrreldes eelmise indeksiga; arvestades, et on tekkinud üha suurenev vastureaktsioon soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste valdkonnas tehtud edusammude suhtes, millega püütakse taaskehtestada vananenud soorolle normina, seades kahtluse alla soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas tehtud edusamme ja takistades edasist arengut; arvestades, et mitu sidusrühma, sealhulgas ÜRO Peaassamblee, on täheldanud aktiivset vastuseisu soolise võrdõiguslikkuse saavutustele ja edusammudele ning suurenevat vastureaktsiooni naiste õigustele; arvestades, et soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste vastased liikumised ohustavad naiste ja tütarlaste põhiõigusi ning soolise võrdõiguslikkuse saavutamist igapäevaselt ning naiste ja naiste õiguste vastu suunatud ülemaailmse vastureaktsiooni mõju on tunda ka maailma lõunapoolsetes riikides, kuna arenguabi kärped mõjutavad peamiselt arengumaade naisi ja nn üldine suutropipoliitika (*Global Gag Rule*) on suunatud konkreetselt naiste õigusi kaitsvate organisatsioonide vastu; arvestades, et eksisteerib

---

48. Euroopa Liidu lepingu artikkel 2 ja artikli 3 lõige 3, ELi toimimise lepingu artiklid 8, 10, 19 ja 157 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 21 ja 23.
49. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 8: „Kõigi oma asjaomaste meetmete puhul on liidu eesmärk meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine“.

selge ja kiireloomuline vajadus taaskinnitada, tagada ja arendada naiste ja tütarlaste soolist võrdõiguslikkust ja inimõigusi[50];

D. arvestades, et soolise võrdõiguslikkuse poliitika, perekonna mitmekesisuse, samasooliste abielude, seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste ning soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise vastased liikumised püüavad mõjutada riikliku ja Euroopa poliitika kujundamist; arvestades, et paremäärmuslikud parteid ja demokraatiavastased fašistlikud ideoloogiad, mis on üha edukamad ja populaarsemad, püüavad õõnestada kehtivaid õigusi, takistada õigusloome arengut ja nõrgestada institutsioonilisi mehhanisme, mille eesmärk on kaitsta naisi, tütarlapsi ja meie ühiskonna kõige tõrjutumaid inimesi; arvestades, et nad ohustavad naiste õiguste, soolise võrdõiguslikkuse ja õigusriigi põhimõtte ning põhiõigustega üldiselt seotud saavutusi ELis ja selle liikmesriikides, muu hulgas koordineeritud desinformatsioonikampaaniate kaudu; arvestades, et mehhanismid, mille abil need liikumised piiriüleselt korraldavad, rahastavad, mobiliseerivad ja avaldavad oma mõju, on endiselt suures osas alauuritud, kuid et 2021. aasta aruandest[51] nähtus piiriüleselt strateegilisi finantsotsuseid tegev riikidevaheline võrgustik; arvestades, et kogu maailmas võib täheldada nn manosfääri murettekitavat kasvu, mille puhul meessoost sotsiaalmeedia suunamõjutajad propageerivad veebis valenarratiivi, et feminism ja sooline võrdõiguslikkus on toimunud meeste õiguste arvelt, kasutades äärmuslikku keelt, normaliseerides naiste- ja tütarlastevastast vägivalda ning omades kasvavaid sidemeid radikaliseerumise ja äärmuslike ideoloogiatega[52]; arvestades, et komisjon kui aluslepingute täitmise järelevalvaja peaks olema

---

50. ÜRO Peaassamblee, „Escalating backlash against gender equality and urgency of reaffirming substantive equality and the human rights of women and girls: Report of the Working Group on discrimination against women and girls“ (Tugevnev vastureaktsioon soolise võrdõiguslikkuse suhtes ning naiste ja tütarlaste sisulise võrdõiguslikkuse ja inimõiguste taaskinnitamise kiireloomulisus: naiste ja tütarlaste diskrimineerimise vastase töörühma aruanne), 15. mai 2024, https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g24/073/47/pdf/g2407347.pdf.
51. Euroopa Parlamendi seksuaal- ja reproduktiivõiguste foorum, „Tip of the Iceberg: Religious Extremist Funders against Human Rights for Sexuality & Reproductive Health in Europe“ (Jäämäe tipp – usuäärmuslastest rahastajad inimõiguste vastu seksuaalsuse ja reproduktiivtervise vallas Euroopas), 2021, https://www.epfweb.org/node/837.
52. ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuur, „What is the manosphere and why should we care?“ (Mis on manosfäär ja miks peaks see meid huvitama?), 2025, https://www.unwomen.org/en/articles/explainer/what-is-the-manosphere-and-why-should-we-care.

esirinnas ka naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse kaitsel, kuna sellised arengud ohustavad otseselt ELi lepingu artiklis 2 sätestatud inimväärikuse, vabaduse, demokraatia, võrdsuse ja õigusriigi väärtusi; arvestades, et teatavatel komisjoni ettepanekutel, mille eesmärk on õigusnormide lihtsustamine (näiteks programmi „Euroopa horisont“ 2025. aasta tööprogrammi esialgne projekt) on oht takistada soolist võrdõiguslikkust, nagu näiteks teadaanne, et horisontaalse diskrimineerimisvastase direktiivi ettepanek võetakse tagasi; arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on konkurentsivõime tugevdamise ja kestliku majanduskasvu saavutamise eeltingimus;

E. arvestades, et sooline vägivald on süsteemne ja kogu maailmas, sealhulgas ELis, endiselt ulatuslikult levinud nähtus, millel on rasked tagajärjed ohvritele ja üleelanutele (sh naistele ja tütarlastele) ning ühiskonnale tervikuna, sest see tugevdab süsteemset soolist ebavõrdsust ja säilitab soolistel stereotüüpidel põhinevaid kahjulikke struktuure; arvestades, et naistevastase vägivalla ja perevägivalla vastast võitlust käsitleva direktiivi vastuvõtmine 2024. aastal oli oluline verstapost soolise vägivalla kaotamise suunas, ning arvestades, et nüüd on äärmiselt oluline tagada selle täielik ja õigeaegne rakendamine liikmesriikides, tunnistades samas, et peame edasi arendama kiireid, uuenduslikke ja toimivaid lahendusi, sealhulgas digivahendite ja tehisintellekti tehnoloogiate kasutamise kaudu; arvestades, et ligikaudu kolmandik naistest ELis, kes on kogenud seksuaalset ahistamist, koges seda töökohal[53], millega kaasnesid laastavad tagajärjed ohvrite jaoks; arvestades, et see näitab, kui oluline on kehtestada konkreetsed seadusandlikud meetmed (sh ohvrite toetamine) võitluseks soolise vägivalla vastu töökohal ning tugevad ennetusmeetmed; arvestades, et kõik liikmesriigid on Istanbuli konventsioonile alla kirjutanud, kuid viis liikmesriiki ei ole seda veel ratifitseerinud; arvestades, et EL ühines konventsiooniga 2023. aastal tema ainupädevusse kuuluvate küsimuste osas;

F. arvestades, et inimkaubandus on üks rängemaid põhiliste inimõiguste ja inimväärikuse rikkumisi ning organiseeritud kuritegevuse kasvav haru, mis puudutab peamiselt naisi, alaealisi ja lapsi, eriti seksuaalse ärakasutamise eesmärgil, ning võtab sageli sihikule vähemkaitstud naised, kasutades petlikke lubadusi, eesmärgiga neid seksuaalselt ära kasutada ja neile ebainimlikke elutingimusi seada; arvestades, et inimkaubandus on tänapäevase orjuse vorm; arvestades, et on vaja mõjusalt tegeleda nõudluse poolega, mis soodustab kõiki inimkaubandusega seotud ärakasutamise vorme; arvestades, et inimkaubanduse ja seksuaalse ärakasutamise vahel on tugev seos;

G. arvestades, et lähenemisviisid prostitutsioonile on liikmesriigiti erinevad, alates teenuseosutaja või kasutaja kriminaliseerimisest

---

53. Eurostati uuring soolise vägivalla kohta, 2024.

kuni selle tegevuse legaliseerimiseni; arvestades, et prostitutsiooniga tegelevad naised seisavad rohkem silmitsi inimõiguste rikkumiste, vägivalla ja ekspluateerimisega kui teised naised keskmiselt, sealhulgas soolise, psühholoogilise, füüsilise ja seksuaalse vägivalla kõrge tasemega; arvestades, et inimesi sunnivad prostitutsioonile asuma ja sinna jääma paljud eri tegurid, sealhulgas vaesus, mis tuleneb sotsiaalsest ebaõiglusest ja tõrjutusest, ebavõrdsus, piiratud tööhõive ning läbipõimunud diskrimineerimine; arvestades, et tuleks rakendada poliitikameetmeid, mis toetavad prostitutsioonist loobuda soovivaid inimesi;

H. arvestades, et rahvusvahelistes ja Euroopa inimõigustealastes õigusaktides, nagu kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvaheline pakt, naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsioon ja Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon, kaitstakse seksuaal- ja reproduktiivõigusi inimõigustena ning need moodustavad olulise osa terviklikus tervishoiuteenuste osutamises; arvestades, et Euroopa Parlament nõudis oma 11. aprilli 2024. aasta resolutsioonis seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste, sealhulgas abordiõiguse lisamist ELi põhiõiguste hartasse; arvestades, et seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvad õigused[54] on üksikisikute heaolu ja mõjuvõimu suurendamise seisukohast väga olulised ning need hõlmavad juurdepääsu rasestumisvastastele vahenditele ja teabele, ohutuid ja seaduslikke aborditeenuseid ning juurdepääsu teaduslikult põhjendatud ja täpsele teabele, viljakusravi, põhjalikku ja eakohast seksuaal- ja suhteharidust, juurdepääsu rasestumisvastastele teenustele ja teabele ning kvaliteetsele sünnitus- ja günekoloogilisele abile; arvestades, et hoolimata teatavatest edusammudest ei ole need teenused ja see teave mõnes liikmesriigis sageli praktikas kättesaadavad ning neid on traditsiooniliselt peetud naiste probleemiks, õõnestades nii saavutatud edu ja põlistades soolist ebavõrdsust; arvestades, et meeste aktiivne osalemine seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õigustega seotud küsimustes võib aidata kummutada kahjulikke soolisi norme, edendada jagatud vastutust pereplaneerimise valdkonnas ning toetada naiste õigusi ja heaolu;

I. arvestades, et tervisega seotud õigused, eriti seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud õigused, on põhiõigused ning neid tuleks tugevdada ja mitte mingil viisil vähendada ega ära võtta; arvestades, et seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste rikkumine, sealhulgas turvalise ja seadusliku aborditeenuse keelamine ning kõik sünnitusabiga seotud ja günekoloogilise vägivalla vormid kujutavad

---

54. Vastavalt Guttmacher-Lanceti komisjoni määratlusele, „Accelerate Progress: Sexual and Reproductive Health and Rights for All — Executive Summary“, https://www.guttmacher.org/guttmacher-lancet-commission/accelerate-progress-executive-summary.

soolist vägivalda ja rikuvad põhilisi inimõigusi, samas puudub enam kui 20 miljonil naisel endiselt juurdepääs turvalisele ja seaduslikule abordile ning muudele seksuaal- ja reproduktiivtervishoiuteenustele ja -õigustele; arvestades, et mõnes liikmesriigis on endiselt väga piiravad seadused, mis keelavad abordi, välja arvatud rangelt määratletud asjaoludel, või on praktilised takistused selle kättesaadavusele, mille tulemusena peavad naised otsima salajasi abordi tegemise võimalusi, reisima teistesse riikidesse või kandma raseduse lõpuni vastu oma tahtmist, mis on inimõiguste rikkumine ja soolise vägivalla vorm, mis mõjutab naiste ja tütarlaste õigust elule, nende füüsilisele ja vaimsele puutumatusele, turvalisusele, võrdõiguslikkusele, mittediskrimineerimisele ja tervisele ning asetab nad põhjendamatu majandusliku ja vaimse surve alla; arvestades, et Euroopa kodanikualgatuses My Voice, My Choice, millele on antud üle 1,2 miljoni allkirja, kutsutakse ELi üles tagama kõigile juurdepääs ohutule ja seaduslikule abordile, austades samal ajal aluslepingute kohast pädevuste jaotust, ning nõutakse, et EL võtaks vastu õigusaktid, millega luuakse finantsmehhanism, mis aitab vabatahtlikult selle poliitikaga ühinevatel liikmesriikidel pakkuda ohutut aborditeenust kõigile, kellel ei ole sellele juurdepääsu; arvestades, et uutes uuringutes sünnitusabiga seotud vägivalla kohta leiti, et 21–81 % küsitletud sünnitanutest oli kogenud ühte või mitut sünnitusabiga seotud vägivalla vormi, ning tulemused näitavad, et teadva nõusoleku puudumine, nõusolekuta ravi, suuline ja füüsiline väärkohtlemine ning puudulik suhtlemine on liikmesriikides püsivad probleemid[55]; arvestades, et Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) märgib, et kvaliteetne sünnitusabi on väga oluline emade ja vastsündinute tervisenäitajate parandamiseks, meditsiinilise sekkumise vähendamiseks ja naiste sünnikogemuste parandamiseks[56];

J. arvestades, et viimase kogu ELi hõlmava uuringu kohaselt on 31 % 18–74-aastastest naistest kogenud täiskasvanueas füüsilist (sealhulgas ähvardusi) või seksuaalset vägivalda ning 20 % naistest on kogenud füüsilist (sealhulgas ähvardusi) või seksuaalset vägivalda, mille toimepanija ei olnud nende partner[57], ning 17 liikmesriigi ametlikest aruannetest nähtub, et 2022. aastal tapeti 788

---

55. Quattrocchi, P., „Obstetric violence in the European Union“ (Sünnitusabiga seotud vägivald Euroopa Liidus), Euroopa Komisjon, 2024, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/74238fad-0b63-11ef-a251-01aa75ed71a1/language-en.
56. WHO, Midwifery education and care, https://www.who.int/teams/maternal-newborn-child-adolescent-health-and-ageing/maternal-health/midwifery.
57. Eurostati 25. novembri 2024. aasta uuring „Iga kolmas naine ELis on kogenu soolist vägivalda“, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241125-3.

naist nende oma lähipartneri või pereliikme poolt[58]; arvestades, et andmed näitavad, et 57 %-le soolise vägivalla ohvritest on vägivald põhjustanud terviseprobleeme alates füüsilistest vigastustest kuni pikaajalise psühholoogilise traumani[59], samas kui 31 % soolise vägivalla ohvritest ei ole kunagi kellelegi oma kogemusi avalikustanud; arvestades, et ELis ei ole soolise vägivalla ohvrite tugisüsteemid ikka veel piisavad ja uuringud näitavad, et ainult seitsmes liikmesriigis on naistele piisavalt nõustamiskeskusi, samas kui olemasolevad varjupaigad jäävad kaugelt alla Istanbuli konventsiooni soovitusliku taseme[60]; arvestades, et liikmesriikides tehtud teiste uuringute andmetel on sooline vägivald avalikus ruumis ja ühistranspordis väga märkimisväärne probleem ning ohutusmeetmed ja ohvriabi ei ole endiselt piisavad;

K. arvestades, et registreeritud seksuaalkuritegude ja vägistamistega seotud kuritegude arv suurenes aastatel 2019–2022 ning andmed näitavad, et 2022. aastal oli Elis 2019. aastaga võrreldes naiste vastu toime pandud seksuaalkuritegude dokumenteeritud juhtumeid 25 % võrra rohkem ning teatatud vägistamisjuhtumeid 40 % võrra rohkem[61]; arvestades, et Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti andmetel on kuni 55 % naistest Euroopa Liidus kogenud seksuaalset ahistamist ühistranspordis ning on hulgaliselt teateid seksuaalsete rünnakute kohta eri transpordiliikides, näiteks sõiduvahendusplatvormide autojuhtide ja taksojuhtide poolt; arvestades, et kõik need andmed näitavad, et naised ei saa end kodus, tööl ega üheski avalikus sfääris

---

58. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, „Gender Equality Index 2024: Tackling violence against women, tackling gender inequalities“ (Soolise võrdõiguslikkuse indeks 2024: Võitlus naistevastase vägivalla ja soolise ebavõrdsuse vastu), 2025, https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2024-tackling-violence-against-women-tackling-gender-inequalities?language_content_entity=en.
59. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, „Gender Equality Index 2024: Tackling violence against women, tackling gender inequalities“ (Soolise võrdõiguslikkuse indeks 2024: Võitlus naistevastase vägivalla ja soolise ebavõrdsuse vastu), 2025, https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2024-tackling-violence-against-women-tackling-gender-inequalities?language_content_entity=en.
60. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, „Introducing the latest Gender Equality Index thematic focus: a vital reminder to end violence against women“ (Soolise võrdõiguslikkuse indeksi viimase temaatilise fookuse tutvustus: oluline meeldetuletus naistevastase vägivalla lõpetamiseks), 2025, https://eige.europa.eu/newsroom/news/introducing-latest-gender-equality-index-thematic-focus-vital-reminder-end-violence-against-women?language_content_entity=en.
61. EIGE (2025), „Impact driver: marking milestones and opportunities for gender equality in the EU“ (Mõjutegur – soolise võrdõiguslikkuse verstapostide ja võimaluste tähistamine ELis), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

turvaliselt tunda ning kiiresti on vaja tegutseda; arvestades, et ühtsete ja võrreldavate, sooliselt eristatud andmete kogumine (nagu seda teeb Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut) on äärmiselt oluline tervikliku soolise võrdõiguslikkuse poliitika kujundamiseks; arvestades, et naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiiv ei sisalda nõusoleku puudumisel põhineva vägistamiskuriteo ühtlustatud määratlust; arvestades, et sellist määratlust sisaldava õigusakti ettevalmistamiseks on oluline laiendada ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 sätestatud kuritegevuse valdkondade loetelu soolisele vägivallale, sest see vastab selles artiklis sätestatud kriteeriumidele;

L. arvestades, et naistevastane kübervägivald soo alusel hõlmab mitmesuguseid soolise vägivalla vorme või soo ja muude tegurite kombinatsiooni ning see toimub info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (IKT) ning tehisintellekti kasutades; arvestades, et teatavad kübervägivalla vormid mõjutavad ebaproportsionaalsel määral naisi ja tütarlapsi, need toimuvad raskemas vormis ning neil on konkreetsed ja valusad tagajärjed ning halvav mõju naistele ja tütarlastele, näiteks vaigistamine, tsenseerimine ja võõrandumine, ning see võib viia selleni, et nad hakkavad avalikku sfääri vältima; arvestades, et kasvav ja ulatuslik kübervägivald mõjutab naisi ELis iga päev ning Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti andmetel on naised endiselt teatavate kübervägivalla vormide, nagu vihakuritegude ja vaenukõne[62], samuti soopõhise desinformatsiooni peamine sihtmärk, samal ajal kui naispoliitikud, -ajakirjanikud, -blogipidajad, -kunstnikud, -aktivistid, inimõiguste kaitsjad ja muud avalikkuses esindatud naised, samuti LGBTIQ+ inimesed seisavad veebimaailmas silmitsi suurema vägivalla ja väärkohtlemise tasemega[63], mis mõjutab märkimisväärselt naiste osalemist avalikus elus ja esindatuses ning ohustab demokraatiat; arvestades, et laste seksuaalsel kuritarvitamisel ja ärakasutamisel on tugev sooline aspekt, mis mõjutab tütarlapsi internetis ebaproportsionaalselt, ja seetõttu kvalifitseeruvad need soolise vägivalla vormiks;

M. arvestades, et igaühel ELis on õigus juurdepääsule kõrgeimatele füüsilise ja vaimse tervise ning tugiteenuste standarditele, õigeaegsele, taskukohasele ja kvaliteetsele ennetavale ja

---

62. EIGE, „Combating cyber violence against women and girls: Developing an EU measurement framework“ (Võitlus naiste- ja tütarlastevastase kübervägivallaga: ELi mõõtmisraamistiku väljatöötamine), 2025, https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combating-cyber-violence-against-women-and-girls-developing-eu-measurement-framework.

63. Parlamendi uuringuteenuste peadirektoraat, „Cyberviolence against women in the EU“ (Naistevastane kübervägivald ELis), Euroopa Parlament, 2024, https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2024)767146.

diagnostilisele tervishoiule ning ravile, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele; arvestades, et ELil on kohustus tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse kõigis liidu poliitikavaldkondades ja tegevustes[64], diskrimineerimata soo, seksuaalse sättumuse, sooidentiteedi, sooväljenduse, sootunnuste või mis tahes muul alusel;

N. arvestades, et LGBTIQ+ inimesed kogevad kogu Euroopas endiselt diskrimineerimist tervishoiuteenustele juurdepääsul, kusjuures 16 % uuringus osalenutest teatas, et nad on tundnud end oma identiteedi tõttu diskrimineerituna tervishoiu- või sotsiaaltöötajate poolt, ning arvestades, et transsoolised inimesed teatavad, et tervishoiutöötajad kohtlevad neid väga sageli transfoobselt ja lugupidamatult; arvestades, et igal inimesel on õigus kehalisele autonoomiale ja puutumatusele ning nende suhtes ei tohiks kohaldada näiteks sundsteriliseerimist ega sundravimist, mis mõlemad rikuvad inimõiguste standardeid; arvestades, et naised (eelkõige puuetega naised, maapiirkondades elavad naised, sisseränanud naised[65] ja muud naised, kes puutuvad kokku läbipõimunud diskrimineerimisega ja on kaitsetumas olukorras) seisavad silmitsi mitmete probleemidega, mis mõjutavad negatiivselt nende heaolu, sealhulgas hilinenud diagnoosimine, valuga seotud eelarvamuslikkus, ebavõrdne esindatus teadusuuringutes, piiratud juurdepääs ning takistused ja probleemid juurdepääsul esmatähtsatele teenustele; arvestades, et mehed otsivad harvem meditsiinilist abi, kuna nad on üldiselt sümptomitest vähem teadlikud või kalduvad neid alahindama, jättes sageli haiguse tunnustest teatamata[66]; arvestades, et kõik liikmesriigid, kes on ühinenud ÜRO konventsiooniga naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, peavad järgima selle raames võetud kohustusi, sealhulgas seoses tervishoiuteenuste kättesaadavusega; arvestades, et tervishoiuteenuste võrdse kättesaadavuse tagamine on oluline kaitsmaks rahvatervist, edendamaks sotsiaalset kaasatust ja vähendamaks ebavõrdsust; arvestades, et on hädavajalik võtta meetmeid püsiva soolise ebavõrdsuse täiendavaks uurimiseks ja kõrvaldamiseks tervishoiuvaldkonnas;

O. arvestades, et naised kogevad meestega võrreldes tõenäolisemalt vaimse tervise häireid, nagu depressioon, ärevus ja vanadusüksindus, mis võivad põhjustada vaimse tervise probleeme; arvestades, et näiteks ELis teatas 2019. aastal kroonilisest depressioonist suurem protsent 15-aastaseid ja vanemaid naisi

---

64. ELi põhiõiguste harta artikkel 35.
65. EIGE (2025), „Impact driver: marking milestones and opportunities for gender equality in the EU“ (Mõjutegur – soolise võrdõiguslikkuse verstapostide ja võimaluste tähistamine ELis), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.
66. EIGE, „Health“ (Tervis), 2017, https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/health?language_content_entity=en.

(8,7 %) kui samaealisi mehi (5,5 %)[67]; arvestades, et viiest autoimmuunhaiguse diagnoosiga inimesest neli on naised; arvestades, et südame-veresoonkonnahaigused on endiselt peamine surmapõhjus kogu maailmas, moodustades 37 % kõigist naiste surmajuhtumitest võrreldes 31 %ga meeste puhul, ning pärast ägedat haigusjuhtu on naiste seisund halvem ja suremus suurem; arvestades, et südame-veresoonkonnahaigusega naised on pidevalt aladiagnoositud, alaravitud ja kliinilistes uuringutes alaesindatud, mis tekitab tervishoiuvaldkonnas veel suurema ja sügavama ebavõrdsuse;

P. arvestades, et naised kogu oma mitmekesisuses on struktuursete ja kultuuriliste tegurite tõttu pidevalt ebasoodsamas olukorras ning neid mõjutavad ebaproportsionaalselt rohkem erinevad probleemid, näiteks elukalliduse kriis, kuna nad kuuluvad elanikkonna kõige vaesema osa hulka, moodustades 70 % 1,3 miljardist vaesuses elavast inimesest, või kokkuhoiupoliitika tagajärjed, mis on ebaproportsionaalselt mõjutanud naisi ning eelkõige rassistatud ja madala sissetulekuga naisi; arvestades, et vaesus suureneb kogu ELis ning peamiselt on need naised, kellele makstakse palka alla elatusmäära, mistõttu paljud ei suuda end ja oma peret ära elatada, ning eriti on see probleem transsooliste naiste jaoks, kellel on peaaegu kolm korda suurem tõenäosus jääda töötuks; arvestades, et peaaegu iga kolmas väljaspool ELi sündinud naine töötab ELis ebakindlal töökohal; arvestades, et 18 % sisserännanud naistest ohustab vaesus; arvestades, et enamikus ELi riikides on pikaajalised elamis- ja tööload sageli kättesaadavamad neile, keda peetakse kõrge kvalifikatsiooniga ja hästi tasustatud töötajateks, samas kui keskmise ja madala kvalifikatsiooniga sektoritesse jäävaid töötajaid võib ohustada ekspluateerimine ja ebakindel töö madalalt hinnatud sektorites; arvestades, et ainulaadsed probleemid teatavates sektorites seavad naised algusest peale ebasoodsamasse olukorda, näiteks on see nii naissoost põllumajandustootjate puhul, kes seisavad silmitsi soospetsiifiliste takistustega, nagu maale juurdepääsu puudumine, raskused põllumajandusliku koolituse ja hariduse rahastamisel ning võrdne kohtlemine; arvestades, et vaesusel ja sotsiaalsel tõrjutusel on struktuursed põhjused, mis tuleb likvideerida ja tagasi pöörata, eelkõige tööhõive-, eluaseme, liikuvuse ja avalikele teenustele juurdepääsuga seotud poliitika kaudu;

Q. arvestades, et ebavõrdsus tööturul, naiste ja meeste tööhõive erinevused sektorite ja piirkondade vahel, sealhulgas äärepoolseimates piirkondades, ning naistöötajate õiglaste töötingimuste ja -ohutuse puudumine on ELis endiselt püsivad, ning praegune sooline palgalõhe on suures osas tingitud tehtava töö

---

67. Parlamendi uuringuteenuste peadirektoraat, „Mental health in the EU“ (Vaimne tervis ELis), https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751416/EPRS_BRI(2023)751416_EN.pdf.

süstemaatilisest alahindamisest naiste ülekaaluga sektorites, kus töötab rohkem naisi ja kus osaleb vaid ligikaudu 20 % meestest, näiteks hooldusteenused, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanna; arvestades, et soolise palgalõhe kaotamiseks tuleb lahendada võrdväärse töö võrdse tasustamise probleem; arvestades, et haridus, eelkõige kõrgharidus, koolitus ja sotsiaalkaitse, on soolise võrdõiguslikkuse seisukohast väga olulised, eriti üle 55-aastaste naiste ning maapiirkondades, äärealadel või hõredalt asustatud piirkondades elavate naiste jaoks, kes seisavad silmitsi spetsiifiliste ja keerukate takistustega; arvestades, et haridus on oluline ka selleks, et võimaldada igaühel kohaneda tööturu muutustega ja saada juurdepääs kvaliteetsetele töövõimalustele;

R. arvestades, et 2023. aastal moodustas sooline palgalõhe Euroopa Liidus 13 %[68] ja 2025. aastal teenivad naised ELis keskmiselt 15 % vähem tunnis kui mehed; arvestades, et olukord on halvem teatavates piirkondades, näiteks maapiirkondades, ja teatavates sektorites, näiteks tervishoiusektoris, kus lõhe on lausa 24 %[69], ning see toob kaasa suuri erinevusi pensionimaksetes ja põhjustab erinevusi vanemaealiste sissetulekutes, mistõttu saavad naised ELis pensionitulu keskmiselt 26,1 % vähem kui mehed; arvestades, et õigus võrdse või võrdväärse töö eest võrdsele tasule ei ole tagatud ja sellise diskrimineerimise algpõhjustega tuleb tegeleda, kas kasutades vahendeid tehtud töö väärtuse paremaks määratlemiseks ja võrdlemiseks, töötajate õiguste kaitsmiseks ja suurendamiseks või kollektiivläbirääkimiste tugevdamiseks, kui see on asjakohane; arvestades, et kaasava majanduse ülesehitamine ja soolise ebavõrdsuse vähendamine võib märkimisväärselt suurendada liidu SKPd elaniku kohta 6,1 %-lt 9,6 %-le 2050. aastaks[70];

S. arvestades, et naised ja tütarlapsed on hariduse ja tööhõive valdkonnas ning eelkõige MATI-, digi- ja tehisintellekti valdkondades endiselt alaesindatud, kusjuures ainult iga kuues IKT-spetsialist ja iga kolmas MATI-erialade (matemaatika, teadus, tehnoloogia,

---

68. EIGE (2025), „Impact driver: marking milestones and opportunities for gender equality in the EU“ (Mõjutegur – soolise võrdõiguslikkuse verstapostide ja võimaluste tähistamine ELis), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.
69. WHO, „The gender pay gap in the health and care sector a global analysis in the time of COVID-19“ (Sooline palgalõhe tervishoiu- ja hooldussektoris: COVID-19-aegne üldine analüüs), 2022, https://www.who.int/publications/i/item/9789240052895.
70. „Economic Benefits of Gender Equality in the European Union Overall economic impacts of gender equality“ (Soolise võrdõiguslikkuse majanduslik kasu Euroopa Liidus. Soolise võrdõiguslikkuse üldine majanduslik mõju), https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/economic_benefits_of_gender_equality_in_the_european_union._overall_economic_impacts_of_gender_equality.pdf.

inseneeria) lõpetanu on naine[71]; arvestades, et üle 80 % MATI- ning IKT-valdkonna spetsialistidest moodustavad mehed[72] ning naised hõivavad vaid 41 % liidu teaduse ja inseneriteaduste valdkonna töökohtadest; arvestades, et kuigi IKT ning MATI-valdkonna õpinguid lõpetavate noorte naiste arv on suurenenud, on sooline tööhõive- ja palgalõhe selles sektoris endiselt märkimisväärne, eriti idufirmade puhul; arvestades, et 2018. aastal moodustasid naised vaid 22 % maailma tehisintellektispetsialistidest – see on probleem, mis aitab säilitada ja kinnistada stereotüüpe ja eelarvamusi[73]; arvestades, et see lahknevus ei kujuta endast mitte ainult kasutamata võimalust ELi tehnoloogiliseks arenguks, majanduskasvuks, innovatsiooniks ja vastupanuvõimeks, vaid takistab ka naiste osalemist ja karjääri tuleviku tööturgudel; arvestades, et kasvav nõudlus MATI-valdkonna oskuste järele digitaal-, puhta tehnoloogia ja ringluspõhises sektoris ning lennundus-, kaitse- ja tavatööstuses nõuab kvalifitseeritud naiste oskuste tugevdamist; arvestades, et EL seisab silmitsi paljude probleemidega, mis mõjutavad tema konkurentsivõimet, ning see rõhutab vajadust suurendada majandustegevust, milles osalevad kõik; arvestades, et Euroopa majanduse konkurentsivõime võti on tagada naistele kogu nende mitmekesisuses juurdepääs kõigile sektoritele, sealhulgas IKT- ning finantssektorile; arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on majanduskasvu, innovatsiooni ja sotsiaalse ühtekuuluvuse liikumapanev jõud;

T. arvestades, et kujunemisjärgus digitehnoloogiad, sealhulgas tehisintellekt, tehisintellekti loodud pettused, süvavõltsingute või lahtiriietamisrakenduste loomine ja levitamine ning küberkiusamine, muutuvad üha tavalisemaks ja kujutavad endast soolise võrdõiguslikkuse riskitegurit ning võivad olemasolevaid soolise ebavõrdsuse, diskrimineerimise ning naiste ja tütarlaste vastase vägivalla mustreid põlistada ja süvendada; arvestades, et sooline kallutatus juba sisaldub tehnoloogias, sealhulgas tehisintellektisüsteemides, ning et domineerivate veebiplatvormide olemasolevad ärimudelid, mis põhinevad mikrosihitud reklaamil, etendavad rolli vihakõne ja kübervägivalla eri vormide levitamisel ja võimendamisel; arvestades, et sotsiaalmeediakanalid ja nende algoritmide üha sõltuvusttekitavam olemus kujutavad endast riskitegurit noorte tütarlaste ja naiste vaimsele heaolule ning nende probleemiga tuleb tegeleda soopõhise lähenemisviisi abil; arvestades, et kui neid tehnoloogiaid arendatakse eetiliselt ja sootundlikul viisil ning kasutatakse asjakohaselt, võivad need avada naistele ja tütarlastele uusi võimalusi;

---

71. EIGE, „Study and work in the EU: set apart by gender“ (Õppimine ja töötamine ELis: sooline jaotus), 2018.
72. Euroopa Komisjon, „2025 Report on gender equality in the EU“ (2025. aasta aruanne soolise võrdõiguslikkuse kohta ELis), 2025.
73. Komisjoni 9. märtsi 2021. aasta teatis „Digikompass 2030: Euroopa tee digikümnendil“ (COM(2021)0118).

U. arvestades, et uudistemeedia kajastustel puudub sageli sooline mõõde ja see ei suuda soostereotüüpe kahtluse alla seada; arvestades, et naised on meediasektori kutsealadel alaesindatud kõigil juhtimisstruktuuri tasanditel, sealhulgas teabe tootmises, otsustusprotsessides ja meediavahendite omanikustaatuses; arvestades, et Euroopa Nõukogu märkis, et „naised moodustavad ainult umbes veerandi isikutest, keda kuulatakse, kellest loetakse või keda nähakse uudistes, ning neid esitatakse harva eksperdina“[74]; arvestades, et uudiste kajastamisel meedias puudub sageli sooline mõõde ega suudeta vaidlustada soostereotüüpe, ning ülemaailmse meediamonitooringu kuuenda väljaande andmetel oli 2020. aastal vaid 2 % lugudest Euroopas[75] soostereotüüpe selgelt vaidlustava iseloomuga[76];

V. arvestades, et kogu ELis täidavad naised jätkuvalt ebaproportsionaalselt palju nii mitteametlikke kui ka ametlikke hoolduskohustusi, aidates seeläbi kaasa struktuursele soolisele ebavõrdsusele ja suurendades soolist hoolduslõhet, piirates naiste võimalusi osaleda tööturul, mis toob kaasa väiksemad sissetulekud ja pensionid ning takistab naistel saavutada meestega võrdsetel tingimustel majanduslikku sõltumatust, tekitades samal ajal stressiga seotud terviseriske[77]; arvestades, et naised, kes pöörduvad tagasi tööturule pärast rasedus- ja sünnituspuhkust või pikemaid hoolduskohustusi, kogevad tööturule naasmisel sageli mitmeid probleeme, sealhulgas oskuste aegumine, väiksem teenimispotentsiaal, väiksemad karjäärivõimalused ja diskrimineerimine töökohal; arvestades, et sellised tõkked suurendavad soolist tööhõive-, palga- ja pensionilõhet, mõjutavad negatiivselt laste ja teiste ülalpeetavate heaolu ning nendega tuleb tegeleda sihipäraste poliitikameetmete ja toetuskavade abil;

---

74. Euroopa Nõukogu, „Women in Media and artificial intelligence“ (Naised meedias ja tehisintellektis), https://www.coe.int/en/web/genderequality/women-in-media-and-artificial-intelligence.
75. Osalenud riigid: Austria, Belgia, Bosnia ja Hertsegoviina, Bulgaaria, Eesti, Gruusia, Gröönimaa, Hispaania, Iirimaa, Inglismaa, Island, Itaalia, Küpros, Luksemburg, Madalmaad, Malta, Moldova, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Põhja-Iirimaa, Rootsi, Rumeenia, Serbia, Soome, Šotimaa, Šveits, Taani, Türgi, Venemaa, Wales.
76. EIGE (2025), „Impact driver: marking milestones and opportunities for gender equality in the EU“ (Mõjutegur – soolise võrdõiguslikkuse verstapostide ja võimaluste tähistamine ELis), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.
77. EIGE, „Gender Equality Index 2019: Work-life balance“ (Soolise võrdõiguslikkuse indeks 2019: Töö ja eraelu tasakaal), https://eige.europa.eu/publications-resources/toolkits-guides/gender-equality-index-2019-report/informal-care-older-people-people-disabilities-and-long-term-care-services.

W. arvestades, et peaaegu 30 % naistest ELis töötab osalise tööajaga; arvestades, et ELis peavad naised suurema tõenäosusega loobuma tasustatud tööst, et hoolitseda laste ja/või teiste ülalpeetavate eest, ning kvaliteetsete lastehoiutaristute ja -teenuste kättesaamatus, ülikõrge hind ja puudumine, eelkõige avalikus sektoris, on jätkuvalt märkimisväärne takistus naiste võrdsele osalemisele kõigis eluvaldkondades, sealhulgas tööl; arvestades, et Rahvusvaheline Tööorganisatsioon on rõhutanud lastehoiuteenustesse ja muudesse ametlikesse hooldusteenustesse tehtavate riiklike ja erainvesteeringute vähesust ning toonitab, et pikaajaline ebavõrdne suhtumine hooldustegevusse tervikuna jätab hooldusega seotud majanduslikud ja sotsiaalsed kulud peamiselt naiste kanda; arvestades, et tasustamata hoolduskohustused jätavad ELis tööturul osalemisest kõrvale ligikaudu 7,7 miljonit naist ning et meie majanduse jaoks on hooldussektori tasakaalustamisel suur kasutamata potentsiaal, nagu on rõhutatud EIGE hinnangutes, mille kohaselt võiks tööhõive määr suureneda 2050. aastaks 80 %-ni, kui soolist võrdõiguslikkust oluliselt parandada[78]; arvestades, et Eurofoundi Euroopa elukvaliteedi uuringu kohaselt on 42 % mittetöötavatest hooldajatest madalaimas sissetuleku kvartiilis (võrreldes 24 %-ga mittehooldajatest), 59 %-l mittetöötavatest hooldajatest on raskusi ots-otsaga kokku tulla (võrreldes 46 %-ga mittehooldajatest) ja 80 % hooldusteenustest osutavad mitteametlikud hooldajad, peamiselt 45–75-aastased naised, mis põhjustab soolist ebavõrdsust tööhõives ja sissetulekutes; arvestades, et ligikaudu iga neljas tasustatud hooldustöötaja on sisseränne, mis on eriti oluline, arvestades, et ligi üheksa igast kümnest tasustatud hooldustöötajast on naised;

X. arvestades, et 2024. aastal andis naiste diskrimineerimise likvideerimise komitee välja üldise soovituse nr 40 naiste võrdse ja kaasava esindatuse kohta otsustussüsteemides ning lisas selle soovituse sammastesse naiste ja meeste (kogu nende mitmekesisuses) võrdsuse 50 : 50 seoses võrdse juurdepääsu ja võrdse võimuga otsustussüsteemides; arvestades, et naiste osakaal riikide parlamentides on suurenenud 11,3 %-lt 1995. aastal vaid 27,2 %-le 2025. aastal[79]; arvestades, et 2025. aastal oli ELis ainult umbes kolmandik parlamendikohtadest naiste käes[80]; arvestades, et vaatamata paljudele poliitilistele ja seadusandlikele algatustele seisavad naised silmitsi struktuursete, kultuuriliste ja institutsiooniliste takistustega ning uuringud näitavad, et nad on alaesindatud kõigil majanduslike ja poliitiliste otsuste tegemise

---

78. https://commission.europa.eu/document/download/055fdbab-5786-425e-a072-652bf53d8fe4_en?filename=Gender%20Equality%20Report.pdffilename=Gender%20Equality%20Report.pdf
79. Parlamentidevaheline Liit, „Naised parlamendis 1995–2025“, 2025.
80. EIGE, Soolise võrdõiguslikkuse indeks, https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024/domain/power.

tasanditel kogu maailmas, sealhulgas kohalikul ja piirkondlikul tasandil, ning et soolise võrdõiguslikkuse ja esindatuse saavutamine poliitilises elus ja ettevõtlussektoris – eelkõige juhatuses – on kauge väljavaade, mis nõuab sihipäraseid meetmeid kõigil valitsemistasanditel;

Y. arvestades, et kliimakriis ja sooline ebavõrdsus on omavahel seotud ning kliimakriisid põlistavad olemasolevat ebavõrdsust, sealhulgas juurdepääsu haridusele ja töövõimalustele, juurdepääsu maale ja loodusvaradele ja kontrolli nende üle ning osalemist otsuste tegemisel[81]; arvestades, et kliimamuutuste ja ökosüsteemide seisundi halvenemise kahjulikku mõju kannavad ebaproportsionaalselt suures osas naised ja tütarlapsed, eelkõige need, kes on juba niigi tõrjutud olukorras, sealhulgas põlisrahvad ja muud loodusvaradest sõltuvad kogukonnad;

Z. arvestades, et liit seisab silmitsi mitme kriisiga, sealhulgas kliimakatastroofide, relvakonfliktide, pandeemiate ja populismiga, mille mõju on soopõhine; arvestades, et relvakonfliktid mõjutavad ebaproportsionaalselt naisi ja tütarlapsi, sealhulgas soolise vägivalla suurenenud kasutamise tõttu sõjarelvana[82], ning on toonud kaasa naiste õiguste üldise halvenemise, millel on kahjulikud tagajärjed naiste ja tütarlaste inimõiguste täielikule kasutamisele kogu maailmas; arvestades, et kuigi naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava on tänapäeva ülemaailmsete rahu- ja julgeolekuprobleemide lahendamisel kesksel kohal, on naiste osalemine ja juhtroll välispoliitikas, kaitses, julgeolekus ja rahu kindlustamises endiselt puudulik, mis on suuresti teadmata määral tingitud andmete kogumise lünklikkusest arvestades, et on välja töötatud mitu projekti, mille eesmärk on koguda põhjalikke andmeid, näiteks #SHEcurity indeks, mis võivad olla heaks tavaks ja eeskujuks andmete kogumise kohta ELi tasandil; arvestades, et naised on rahuläbirääkimistel pidevalt alaesindatud ja 2022. aastal moodustasid nad ÜRO juhitud või kaasjuhitud aktiivsetes rahuprotsessides ainult 16 % läbirääkijatest[83]; arvestades, et soolise perspektiivi lisamine ELi välis- ja julgeolekupoliitikasse tähendab

---

81. ÜRO kliimamuutused, „Closing the Gap, Boosting Ambition: Investing in Women is Key to Climate Action“ (Lõhede vähendamine, ambitsioonide suurendamine: Investeerimine naistesse on kliimameetmete võti), 2024, https://unfccc.int/news/closing-the-gap-boosting-ambition-investing-in-women-is-key-to-climate-action.
82. ÜRO aruande kohaselt suurenesid konfliktidega seotud seksuaalvägivalla (ÜRO poolt kinnitatud) juhtumid 2023. aastal eelneva aastaga võrreldes 50 % (ÜRO naiste õiguste agentuur, „Facts and figures: Women, peace, and security“ (Faktid ja arvud: Naised, rahu ja julgeolek), 2025, https://www.unwomen.org/en/articles/facts-and-figures/facts-and-figures-women-peace-and-security).
83. Välissuhete nõukogu, „Naiste osalemine rahuprotsessides“, https://www.cfr.org/womens-participation-in-peace-processes/.

spetsiifilise soolise mõõtme ja selliste ülemaailmsete nähtuste nagu kliimamuutused, ränne, kaubandus ja julgeolek tundmist ning nende mõju tõkestamist ja keskendumist nende naiste ja rühmade kogemustele ja vajadustele, kes seisavad silmitsi poliitika kujundamise keskmes oleva diskrimineerimise ja tõrjumise arvukate ja läbipõimunud vormidega; arvestades, et soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava on ELi ambitsioonikas strateegia, mille eesmärk on aidata kaasa kestliku arengu eesmärkide, eelkõige kestliku arengu 5. eesmärgi saavutamisele ning kiirendada soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas tehtavaid edusamme; arvestades, et naiste mõjuvõimu suurendamine on kõigi ELi välispoliitikate ja -meetmete prioriteet ning on ka etendanud aktiivset rolli kestliku arengu tegevuskava 2030 kujundamisel; arvestades, et ELi välispoliitika hõlmab kohustust tagada, et 85 % kõigist uutest programmidest aitaksid edendada soolist võrdõiguslikkust ja naiste mõjuvõimu; arvestades, et ELi sisepoliitikas, sealhulgas liikmesriikide tasandil, praegu selline kohustus puudub ja see seab ohtu soolise võrdõiguslikkuse poole tehtavate edusammude võrdväärsuse ELis;

AA. arvestades, et diskrimineerimine Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 21 loetletud tunnuste alusel on keelatud; arvestades, et paljud naised, tütarlapsed ja vähekaitstud rühmad, sealhulgas puudega inimesed, ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga inimesed, rassistatud inimesed, etnilise, vähemusrühma või rändetaustaga inimesed, LGBTIQ+ inimesed, eelkõige trans- ja intersoolised naised, romad ning inimesed, keda diskrimineeritakse vanuse alusel (nii noored kui ka eakad) (edaspidi „mittediskrimineerimise aluste loetelu“), seisavad ELis silmitsi läbipõimunud ebavõrdsuse ja diskrimineerimisega; arvestades, et puuetega naised ja tütarlapsed moodustavad 29,2 % ELi naissoost elanikkonnast ning nad seisavad silmitsi tõrjutuse ja diskrimineerimisega kõigis eluvaldkondades ning soolise vägivalla kõrge määraga; arvestades, et naised ja LGBTIQ+ inimesed, olenemata sellest, kas nad viibivad transiidirajatistes või elavad vastuvõtuasutustes, puutuvad sageli kokku konkreetsete soopõhiste riskidega, sealhulgas vägivallaga, ebapiisava juurdepääsuga tervishoiuteenustele ja õigusliku ebakindlusega; arvestades, et seda küsimust tuleks eraldi käsitleda;

AB. arvestades, et sooline ebavõrdsus on ilmsem teatavates sektorites, nagu põllumajandus, finants- ja tarbijateenused[84], tervishoid ja

---

84. Maailma Majandusfoorum, „Global Gender Gap Report 2023“ (Ülemaailmse soolise ebavõrdsuse aruanne 2023), https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2023/.

hooldus[85], MATI[86], ning mõnes piirkonnas, nagu maapiirkonnad, saared ja äärepoolseimad piirkonnad; arvestades, et nende piirkondade ja sektorite naised, kes kogevad läbipõimunud diskrimineerimist, seisavad silmitsi spetsiifiliste struktuursete tõketega, mis raskendavad tööturul osalemist ning juurdepääsu tervishoiule, haridusele, eluasemele, digitaalsele ühendatusele ning olulistele avalikele teenustele ja taristule, ning mõnel juhul ei ole need üldse kättesaadavad; arvestades, et maapiirkondades, sealhulgas äärepoolseimates piirkondades, toimub rahvastikukadu, kusjuures tõenäolisemalt lahkuvad noored, eelkõige tütarlapsed ja naised[87], ning nii kahjustatakse nende õigust jääda nimetatud piirkondadesse; arvestades, et on vaja sihipärast ja valdkondadevahelist lähenemist, et tegeleda nendes sektorites ja piirkondades püsivate soolise ebavõrdsuse probleemidega ning tagada, et naised ja tütarlapsed ei jääks soolise võrdõiguslikkuse strateegia rakendamisel tagaplaanile;

AC. arvestades, et kõik liikmesriigid on kohustatud tegutsema laste parimates huvides, kaitstes nende õigust elada perekonnas ja keelates diskrimineerimise vanemate perekonnaseisu, seksuaalse sättumuse või viljastamismeetodi alusel; arvestades, et ligikaudu kaks miljonit last võivad endiselt puutuda kokku õiguskindlusetusega perekondade piiriülesel tunnustamisel; arvestades, et 2022. aastal esitas komisjon ettepaneku võtta vastu nõukogu määrus[88], mis käsitleb põlvnemist ja Euroopa vanematõendi loomist, ning selle ettepaneku menetlemine on endiselt nõukogus pooleli;

AD. arvestades, et naiste õiguste tegevuskavas kinnitatakse ELi tugevat pühendumust soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste kaitsmisele ja edendamisele ning sätestatakse pikaajaline visioon ja

---

85. Maailma Terviseorganisatsioon, „Naised tervishoiu- ja hooldussektoris teenivad 24 % vähem kui mehed“, 2022, https://www.who.int/news/item/13-07-2022-women-in-the-health-and-care-sector-earn-24-percent-less-than-men.
86. Evagorou, M., Puig, B., Bayram, D. ja Janeckova, H. (2024) „Addressing the gender gap in STEM education across educational levels – Analytical report“ (Soolise ebavõrdsuse vähendamine MATI-valdkonna hariduses haridustasemete lõikes. Analüütiline aruanne), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024, https://data.europa.eu/doi/10.2766/260477.
87. Komisjoni 30. juuni 2021. aasta teatis „Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon – tugevamad, ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad ELi maapiirkonnad 2040. aastaks“.
88. Komisjoni 7. detsembri 2022. aasta ettepanek võtta vastu nõukogu määrus, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust, põlvnemisega seotud asjades tehtud lahendite tunnustamist ja ametlike dokumentide vastuvõtmist ning Euroopa vanematõendi loomist (COM(2022)0695).

arengupõhimõtted, millele tugineb soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2025. aasta järgseks perioodiks;

1. kutsub komisjoni üles esitama esimesele, aastateks 2020–2025 koostatud soolise võrdõiguslikkuse strateegiale tuginev ambitsioonikas soolise võrdõiguslikkuse strateegia aastateks 2026–2030, mis sisaldab konkreetseid ja mõõdetavaid seadusandlikke ja muid kui seadusandlikke meetmeid ja eesmärke allpool käsitletud põhivaldkondades;

Sooline vägivald

2. kutsub komisjoni üles esitama nõukogule ettepaneku käsitada soolist vägivalda ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 loetletud uue kuriteoliigina ja tegema viivitamata lõpu igasugusele naiste ja tütarlaste vastasele vägivallale, sealhulgas süsteemsele vägivallale, mis on üks levinumaid põhiõiguste rikkumisi ELis;

3. kutsub komisjoni üles avaldama kiiremas korras soovituse naiste ja tütarlaste vastu suunatud kahjulike tavade, sealhulgas sünnitusabiga seotud ja günekoloogilise vägivalla kõigi vormide, meditsiiniasutustes esinevate kuritarvituste, sundabordi ja sundsteriliseerimise, aborditeenuse osutamisest keeldumise ning naiste ja intersooliste inimeste suguelundite moonutamise ennetamise kohta, ning tagama, et see täiendab direktiivi (EL) 2024/1385;

4. kutsub komisjoni üles jälgima ja ergutama direktiivi (EL) 2024/1385 (mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist) kiiret ülevõtmist;

5. nõuab tungivalt, et komisjon tunnistaks naisetappu eristatava ja eraldiseisva kuriteona ning rõhutab, et arusaam naisetapust kui „naise või tütarlapse tapmisest tema soo tõttu“ on oluline, et mõista selle algpõhjuseid, mis on seotud soolise diskrimineerimise ja jõudude ebavõrdsusega;

6. nõuab veel kord, et komisjon töötaks liikmesriikidele välja suunised direktiivi (EL) 2024/1385 (mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist ning vägivalda kõigis eluvaldkondades) rakendamise kohta, sealhulgas selged suunised tervikliku ja eakohase seksuaal- ja suhtehariduse kohta, keskendudes nõusolekualasele teavitamisele kooskõlas rahvusvaheliste standarditega, ning pööraks erilist tähelepanu direktiivi kõigi artiklite täielikule rakendamisele ja täitmise tagamisele, eelkõige artiklile 35, milles käsitletakse nõusolekualaste õppematerjalide levitamist ja teadlikkuse suurendamise kampaaniate või programmide korraldamist, et suurendada teadlikkust asjaolust, et nõusolekuta seksuaalvahekorda käsitatakse kuriteona;

7. nõuab tungivalt, et komisjon rõhutaks direktiivi (EL) 2024/1385 aruandlusaspekti tähtsust, et direktiiv aitaks mõjusalt ennetada naiste ja tütarlaste vastast vägivalda ning sellele lõppu teha; kutsub komisjoni üles seadma prioriteediks soolise vägivalla ennetamise nii internetis kui ka väljaspool internetti, rõhutades samas, et piisavad, sihipärased ja õigeaegsed ennetusmeetmed hariduse, digikirjaoskuse, spetsialistide koolituse ning teabe- ja teadvustamiskampaaniate kaudu on võtmetähtsusega naiste ja tütarlaste vastase vägivalla vastu võitlemisel kooskõlas asjaomaste ELi õigusaktide sätetega;

8. kutsub komisjoni üles tegelema soolise vägivalla ohvrite erivajadustega, mis muu hulgas hõlmab psühhosotsiaalset tuge, ohvritele eluaseme pakkumist, elukestva õppe programme ja lastehoidu, ning nõuab ohvrite ja soolist vägivalda kogenute nõuetekohast kaitset, tagama ja suurendama pikaajalisi avaliku sektori investeeringuid ning tagama toimivad lahendused, mis peaksid olema struktuursed, intersektsionaalsed ja ohvrikesksed ning tegelema soolise vägivalla sotsiaalsete, majanduslike ja kultuuriliste algpõhjustega;

9. kutsub komisjoni üles tungivalt soovitama, et Istanbuli konventsiooni ratifitseeriksid ka need liikmesriigid, kes ei ole seda veel teinud, ning seda protsessi kiirendama; kutsub komisjoni üles tagama, jälgima ja edendama rakendamisprotsessi;

10. rõhutab, et tõrjutud rühmad seisavad silmitsi suurema vägivallaohuga ning läbipõimunud diskrimineerimise vormid võimendavad soolise vägivalla ja taasohvristamise mõju; kutsub seetõttu komisjoni üles töötama kõigile õigustöötajatele, sealhulgas kohtunikele ja prokuröridele välja kohustusliku ja tervikliku koolituse soolise vägivalla, intersektsionaalsuse ja ohvrite toetamise küsimustes, et õigustöötajad oleksid piisavalt pädevad nii veebis kui ka väljaspool veebi toimuvaid juhtumeid menetlema sootundlikult ja intersektsionaalselt ning et kohtumenetluse käigus välditaks taasohvristamist, ning tagama koostöös liikmesriikidega sellise koolituse läbiviimise;

11. kutsub komisjoni üles tegema ettepaneku võtta vastu ELi õigusakt, mille kohaselt tuleks kõikides liikmesriikides vägistamise karistatavuse alusena käsitada nõusoleku puudumist; märgib, et 14 liikmesriigis eeldatakse vägistamise kuriteona käsitamiseks endiselt mingisuguse vägivalla olemasolu või ei mainita nõusolekut sõnaselgelt; kordab, et vägistamine ei ole mitte ainult naiste põhiõiguste ning kehalise enesemääramisõiguse ja puutumatuse rikkumine, vaid ka naiste ja tütarlaste seksuaalse ärakasutamise vorm, mis on ELi toimimise lepingu kohaselt nn ELi kuriteoliik[89]; kutsub liikmesriike, kes endiselt tuginevad vägivalda eeldavale

---

89. ELi toimimise lepingu artikkel 83.

vägistamise määratlusele, üles algatama õigusaktide muutmist, et viia määratlus kooskõlla uusimate rahvusvaheliste standarditega ja Istanbuli konventsiooni artikliga 36;

12. rõhutab, et komisjonil ja liikmesriikidel on juriidiline kohustus kaitsta naiste õigusi ja kehalist puutumatust; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks inimkaubandusevastase võitluse muudetud direktiivi kiire ja täieliku ülevõtmise, kehtestades rangemad eeskirjad, tagades tõhusamad vahendid inimkaubanduse, sealhulgas seksuaalse ärakasutamise uute vormide ja organiseeritud kuritegelike rühmituste vastu võitlemiseks, näiteks parema piiriülese teabevahetuse kaudu, ning kaitstes eelkõige vähemuste ja sisseränd naiste õigusi; rõhutab, et peamine vahend inimkaubanduse ennetamiseks ja vähendamiseks on nõudluse vähendamine, kuna see on suunatud rahalistele stiimulitele; nõuab lisaks tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid toetaksid ohvrite päästmise ja rehabiliteerimise jõupingutusi;

13. rõhutab, et see, kuidas ühiskonnas prostitutsiooni käsitatakse, mõjutab ühiskondlikku arusaama soolisest võrdõiguslikkusest ja naiste õigustest ning seeläbi antakse edasi teatavaid sõnumeid ja norme; kutsub liikmesriike üles ergutama ja toetama liikmesriikide poolset meetmete võtmist ennetamise, prostitutsiooniga tegelevate inimeste, eriti naiste dekriminaliseerimise, nõudluse vähendamise, klientide karistamise, häbimärgistamise lõpetamise ja stereotüüpide kaotamise valdkonnas ning tagama piisavalt rahastatud, kergesti kättesaadavad ja kvaliteetsed väljumisprogrammid neile, kes soovivad lõpetada prostitutsiooniga tegelemise; kutsub liikmesriike üles tagama, et prostitutsiooniga tegelevaid inimesi kaasatakse aktiivselt nende õigusi puudutava poliitika kujundamisse; kutsub komisjoni üles neid programme toetama;

14. mõistab hukka asendusemaduse, mis hõlmab naiste keha reproduktiivset ärakasutamist ja kasutamist rahalise või muu kasu saamiseks, eelkõige eriti vähekaitstud naiste puhul kolmandates riikides; kutsub komisjoni üles võtma meetmeid, et toetada selle nähtuse väljajuurimist;

15. kutsub komisjoni üles soovitama, et EL toetaks uuringuid soolise vägivalla, lähisuhtevägivalla ja vähktõve vahelise seose kohta;

Üldine sootundlik tervishoid

16. rõhutab, et tervis on põhiõigus, mistõttu peab kõigil olema juurdepääs kvaliteetsetele, taskukohastele ja kättesaadavatele tervishoiuteenustele, mille puhul arvestatakse teadva nõusoleku ja kehalise enesemääramisõigusega; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks kooskõlas kõrgeimate standarditega üldise juurdepääsu sootundlikule, kvaliteetsele ning patsiendi- ja tulemuskesksele tervishoiule naistele ja tütarlastele kogu nende mitmekesisuses,

eelkõige rühmadele, kes kogevad läbipõimunud diskrimineerimise vorme, sealhulgas puuetega ja ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga inimestele, soolise vägivalla ohvritele, rassistatud inimestele ja etnilise, vähemus- või rändetaustaga inimestele, eakatele, LGBTIQ+ inimestele, eelkõige intersoolistele naistele, transsoolistele ja mittebinaarsetele isikutele, maapiirkondade ja äärepoolseimate piirkondade naistele, rasedatele ja emadele, eelkõige üksikemadele; rõhutab, et tervishoiutöötajad peavad saama koolitust sootundlikes tervishoiuküsimustes ning oskama soolise ja seksuaalvägivalla korral reageerida;

17. kutsub komisjoni üles leidma kiiresti lahenduse soolisele terviselõhele, sealhulgas tegelema soospetsiifiliste tervishoiuvajaduste ja terviseriskidega kõigis eluetappides, pöörates samal ajal erilist tähelepanu haigustele, mis mõjutavad ebaproportsionaalselt suures ulatuses naisi, tegeledes meditsiiniuuringutes, koolituses ja kliinilistes uuringutes soolise ebavõrdsuse ja kallutatuse probleemiga ning ergutades rohkem naisi valima meditsiinikarjääri; kutsub komisjoni üles esitama nende probleemide lahendamiseks konkreetse tegevuskava ja lähtuma tulevaste tervisealaste algatuste puhul veelgi enam WHO[90] esitatud soopõhise meditsiini kontseptsioonist;

18. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et uues soolise võrdõiguslikkuse strateegias keskendutaks rohkem soolisele võrdõiguslikkusele rahvatervises; kutsub komisjoni üles tuginema üha paremale arusaamisele ravitulemusi mõjutavatest teguritest, toetades rohkemate ja kvaliteetsemate eristatud andmete kogumist, et teha alarühmades kindlaks tervisealane ebavõrdsus, mis ei pruugi muidu elanikkonnas ilmneda, kavandades tervishoiumeetmeid, mis on suunatud alarühmadele, kus esineb ebavõrdsust, ning jälgima tervisenäitajaid suure riskiga elanikkonnarühmades; märgib, et erilist tähelepanu tuleks pöörata rasedatele ja rinnaga toitvatele naistele;

19. kutsub komisjoni üles tegelema naiste ja tütarlaste ning ebasoodsas olukorras olevate rühmade püsivate vaimse tervise probleemidega ning nõuab tungivalt, et komisjon tagaks üldise juurdepääsu sootundlikele vaimse tervishoiu teenustele, suurendaks investeeringuid maapiirkondade tervishoiuasutustesse ja töötaks välja kohandatavad lahendused, näiteks mobiilsed kliinikud;

20. kutsub komisjoni üles kõrvaldama ELi tasandil puudujäägid, ebavõrdsuse ja tõkked, mis takistavad naisi kogu nende mitmekesisuses, sealhulgas vähekaitstud rühmadest pärit naisi tervishoiuteenustele juurdepääsul;

---

90. WHO, Gender and health, https://www.who.int/health-topics/gender#tab=tab_1.

21. kutsub ELi liikmesriike üles tagama juurdepääsu olulistele tervishoiuteenustele ja ravimitele ning kutsub komisjoni üles suurendama investeeringuid soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisse tervishoiusüsteemides; rõhutab, et kõigi meditsiinitöötajate ja tervishoiutöötajate koolitus peaks hõlmama soopõhist lähenemisviisi; kutsub komisjoni üles tagama, et mitte keegi, eriti puuetega naised, ei saaks nende tahte vastaselt kahjulikku, invasiivset või pöördumatute tagajärgedega ravi, ning tagama, et kõik meditsiinilised protseduurid põhinevad iga inimese isiklikul, vabal ja täiel teadmisel antud nõusolekul;

22. nõuab tungivalt, et komisjon töötaks välja tervikliku ELi strateegia, et käsitleda naiste väga spetsiifilisi tervishoiuvajadusi igas eluetapis ning tegeleda naiste ja tütarlaste tervist mõjutavate teguritega, lisades tervise aspekti ka ELi poolaastasse;

23. rõhutab, kui oluline on koostöö ja parimate tavade vahetamine Euroopa tasandil koos seonduvate ELi rahaliste vahendite tõhusa kasutamisega tervishoiuvaldkonna ühiste probleemide lahendamiseks, ning kutsub komisjoni üles tugevdama asjaomaste poliitikatalituste koostööd, et tagada soolise võrdõiguslikkuse süstemaatiline integreerimine kõigisse tervisealastesse algatustesse; kutsub komisjoni üles ergutama ja toetama liikmesriike terviklikku ja taskukohast ravi pakkuvate siseriiklike tervisekindlustussüsteemide rakendamisel või laiendamisel;

24. kutsub komisjoni üles töötama välja sootundliku lähenemisviisi tervishoiule ja käsitlema konkreetseid küsimusi, nagu vaimne tervis, vähk, endometrioos või emade tervishoid, mis on endiselt probleemiks; kutsub komisjoni üles töötama välja ühtsed kogu ELi hõlmavad sünnituseelsete, -aegsete ja -järgsete ämmaemandateenuste, vastsündinute hoolduse ja emade tervishoiu teenuste standardid, et ajakohastada ämmaemandana tegutsemist käsitlevat ELi direktiivi[91] kooskõlas rahvusvaheliste standarditega ja võimaldada tervishoiutöötajatel jagada selles valdkonnas parimaid tavasid; nõuab, et loodaks ELi raamistik ravimite ohutuks kasutamiseks raseduse ja imetamise ajal;

25. kutsub komisjoni üles toetama tervishoiusüsteeme, et töötada välja sookesksed haiguste ennetamise strateegiad ning neid rakendada ja hinnata, kuna ennetamine võib parandada naiste ja tütarlaste elukvaliteeti; nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon rakendaks meetmeid, mis keskenduksid ennetamisele ja suurendaksid teadlikkust tervishoiuteenustele juurdepääsu õigusest;

---

91. Nõukogu 21. jaanuari 1980. aasta direktiiv 80/155/EMÜ ämmaemandana tegutsemise alustamist ja tegutsemist käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 33, 11.2.1980, lk 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1980/155/oj).

26. rõhutab vajadust tegeleda territoriaalsete erinevustega tervishoiuteenuste kättesaadavuses ning tagada sootundlike tervishoiuteenuste kättesaadavus maapiirkondades, äärealadel ning rahvastikukaoga piirkondades; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles investeerima mobiilse tervishoiu üksustesse, kaugmeditsiini ning tervishoiutöötajate koolitamisse ja alateenindatud piirkondadesse lähetamisse;

27. kutsub komisjoni üles looma tervikliku ja siduva raamistiku ning tagama seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenustele täieliku ja võrdse juurdepääsu kõikidele inimestele ELis olenemata rände- või elanikustaatusest; märgib, et need teenused ja õigused hõlmavad lugupidavat ja kvaliteetset sünnitusabi, günekoloogilisi, sünnituseelseid, -aegseid ja -järgseid ämmaemandateenuseid ja vastsündinute hooldust, põhjalikku teavet pereplaneerimise, sooidentiteeti arvestava hoolduse ja viljatusravi kättesaadavuse kohta ning asjaomaseid terviklikke teenuseid, enda valitud ohutuid ja taskukohaseid kaasaegseid rasestumisvastaseid vahendeid ning õigust ohututele ja seaduslikele aborditeenustele (nii meditsiinilistele kui ka kirurgilistele), eakohast seksuaal- ja suhteharidust, sugulisel teel levivate nakkuste ennetamist, kokkupuutejärgset profülaktikat, avastamis- ja raviteenuseid kui nende inimõiguste lahutamatut osa, ilma milleta ei saa rääkida õigusriigi põhimõtete austamisest; rõhutab, et liikmesriigid peavad tagama, et need teenused on kättesaadavad, taskukohased ja mittediskrimineerivad; kutsub komisjoni üles käsitama kõiki naiste seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste alaseid rikkumisi soolise vägivalla vormidena;

28. rõhutab, et iga võrdõiguslikkuse strateegiaga tuleks võidelda kõigi soolise vägivalla vormide, sealhulgas naiste seksuaal- ja reproduktiivtervisest ning seonduvatest õigustest eemaldumise ja sellealaste rikkumise vastu; kordab, et tervishoiuteenuste ja avalike teenuste, eriti abordi kättesaadavust ning psühholoogilist tuge vägivalla ohvriks langenud naistele tuleks pidada esmatähtsaks; kutsub komisjoni üles kohaldama sanktsioone naiste õiguste taandarengu korral, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste, aborditeenusele või seksuaalharidusele juurdepääsu piirangute korral, mida tuleb käsitada ELi väärtuste rikkumisena ja millega peavad kaasnema proportsionaalsed institutsioonilised meetmed, sealhulgas rikkumismenetlused ja rahastamisega seotud tagajärjed; kutsub komisjoni üles looma seire- ja aruandlusmehhanismi, et tegeleda liikmesriikides kiiresti soolise võrdõiguslikkuse mis tahes taandarenguga või seda ohustavate teguritega ning naiste õiguste, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste ja LGBTIQ+ inimeste õiguste mis tahes rikkumistega, kasutama olemasolevaid mehhanisme, et hinnata õigusriigi põhimõtte või põhiõiguste järgimist või võtma selleks kasutusele eriotstarbelise mehhanismi ning lisama iga-aastasesse õigusriigi olukorda käsitlevasse

aruandesse eraldi allsamba soolise vägivalla kohta; kutsub komisjoni üles ergutama mehi aktiivselt osalema seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste edendamisel, et tegeleda laiemate probleemidega, mis on seotud asjaoluga, et noored mehed suhtuvad noortesse naistesse ja feminismi järjest vaenulikumalt;

29. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles lisama seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvad õigused, sealhulgas õiguse ohutule ja seaduslikule abordile, ELi põhiõiguste hartasse, nagu on nõutud Euroopa Parlamendi 11. aprilli 2024. aasta resolutsioonis;

30. rõhutab ELi kodanike laialdast toetust sellele, et võimaldada kõigile ELis juurdepääs ohutule aborditeenusele, olenemata sellest, kes nad on või kust nad pärit on, nagu see kajastub muu hulgas edukas Euroopa kodanikualgatuses „My voice, my choice“ (Minu hääl, minu valik), milles kutsutakse ELi üles võtma vastu õigusakte, millega loodaks finantsmehhanism, mis aitaks selle poliitikaga vabatahtlikult ühinevatel liikmesriikidel pakkuda ohutut aborditeenust kõigile neile, kellel puudub sellele juurdepääs; nõuab tungivalt, et komisjon võtaks kiiremas korras meetmeid ja reageeriks selles kodanikualgatuses väljendatud üleskutsele ning looks liikmesriikide vahel finantssolidaarsuse mehhanismi, et tagada naistele ELis juurdepääs aborditeenusele;

31. kutsub komisjoni üles esitama liikmesriikidele soovitusi selle kohta, kuidas võidelda sünnitusabiga seotud ja günekoloogilise vägivalla kõigi vormide vastu, mis hõlmavad mitmesuguseid hooletuid, alandavaid, kuritahtlikke või kahjulikke tavasid, muu hulgas tupeplastika; kutsub komisjoni üles hõlbustama liikmesriikidevahelist teabevahetust sünnitusabiga seotud ja günekoloogilise vägivalla teemal ning volitama EIGEt töötama välja kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed näitajad sünnitusabiga seotud vägivalla leviku ja avaldumisvormide kaardistamiseks ning eraldama piisavalt vahendeid selle probleemiga tegelemiseks;

32. kutsub komisjoni üles andma naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist käsitleva direktiivi rakendamise raames välja selged suunised seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenuste osutamise kohta seksuaalvägivalla ohvritele kooskõlas rahvusvaheliste rahvatervise ja inimõiguste standarditega, sealhulgas WHO standarditega vägistamisjärgse kliinilise ravi kohta;

33. tunnistab, et viljakus on naiste tervise oluline aspekt, ning rõhutab vajadust tegeleda ennetavalt viljakusega seotud mitmetahuliste tegurite ja probleemidega, nagu viljakusega seotud tervishoiuteenuste ja ravi puudulik kättesaadavus või ebapiisavas ulatuses teave ja tugiteenused; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks kõigile viljakuse säilitamist käsitleva teabe kättesaadavuse;

Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine töömaailmas

34. kutsub komisjoni üles võtma järelmeetmeid ja andma Euroopa Parlamendile aru piisava miinimumpalga direktiivi[92] ja tasustamise läbipaistvuse direktiivi[93] rakendamise kohta, sealhulgas rangete palgaaruandluse nõuete tagamine, palgadiskrimineerimise ohvrite tõhus juurdepääs õiguskaitsevahenditele ja asjakohased karistused nõuete täitmata jätmise eest, samuti andma Euroopa Parlamendile aru naissoost juhatuseliikmete direktiivi[94] ülevõtmise kohta; nõuab tungivalt, et komisjon jälgiks ja tagaks, et need direktiivid jõustataks nõuetekohaselt ja õigeaegselt, mis on naiste jaoks tööturul otsustava tähtsusega ning tagab neile kogu karjääri jooksul võrdsed õigused ja tingimused;

35. rõhutab, et Euroopa Parlament on kategooriliselt vastu katsetele tasustamise läbipaistvuse direktiiv tagasi võtta või seda nõrgestada;

36. nõuab tungivalt, et komisjon edendaks aktiivselt naiste sisenemist tööturule ja tööl püsimist, võtaks meetmeid tööhõive- ning soolise palga- ja pensionilõhe vähendamiseks ning investeeriks naiste ja tütarlaste elukestva õppe programmidesse; kutsub komisjoni üles seadma naiste ulatuslikumaks tööturul osalemiseks kogu ELi hõlmavaid eesmärke; väljendab heameelt EIGE analüüsi üle, mis käsitleb peamisi naiste tööhõivet, sealhulgas täistööajaga töötamist takistavaid tegureid Euroopas, ning märgib, et analüüs annab liikmesriikidele aluse naiste tööhõivet takistavate struktuursete tõkete kõrvaldamiseks; kutsub komisjoni üles ergutama liikmesriike tagama naiste võrdse juurdepääsu tööle koos õiguste ja piisava palgaga, sealhulgas kollektiivläbirääkimiste abil; kutsub komisjoni üles ergutama liikmesriike võtma otsustavaid meetmeid, et karistada ettevõtjaid, kes kohtlevad mehi ja naisi erinevalt ega järgi tööõigust;

37. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tõhustama poliitikat ja suurendama rahastamisvahendeid, millega toetatakse naisi, kes naasevad tööturule pärast emapuhkust või hoolduskohustustega seotud pikaajalisi karjäärikatkestusi; rõhutab, kui olulised on aktiivsed tööturumeetmed, kohandatud ümber- ja täiendõppe programmid ning individuaalne karjäärinõustamine, ühtlasi kutsub komisjoni üles edendama ja toetatama tööandjaid, et tööle naasvatele naistele pakutaks paindlikke ja kvaliteetseid töövõimalusi; rõhutab vajadust tegeleda naiste, eriti lastega naiste töökohal

---

92. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2041, mis käsitleb piisavat miinimumpalka Euroopa Liidus (ELT L 275, 25.10.2022, lk 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).
93. Direktiiv (EL) 2023/970 (ELT L 132, 17.5.2023, lk 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj).
94. Direktiiv (EL) 2022/2381 (ELT L 315, 7.12.2022, lk 44, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj).

diskrimineerimise probleemiga; kutsub komisjoni üles tagama, et raseduse ja emaduse tõttu diskrimineerimise vastu võideldakse paindliku, hoolikalt planeeritud ja selgelt teatavaks tehtud töökorralduse abil; kutsub komisjoni üles esitama viivitamata õigusakti ettepanek, mis käsitleb kaugtöö eeskirju ja õigust mitte olla kättesaadav ning tagama, et seda tehakse sootundlikul viisil, mis ei süvenda olemasolevat soolist ebavõrdsust; kutsub komisjoni üles toetama sootundlikke töökohti, et tagada mittenakkuslike haiguste, krooniliste haiguste, puuete ja menopausi sümptomitega naistele võrdsed õigused ning võimalused töökohale juurdepääsul ja seal püsimisel;

38. kutsub komisjoni üles esitama õigusraamistiku töömaailmas esineva soolise vägivalla probleemiga tegelemiseks, et tagada kõikide töötajate kaitse soolise vägivalla, sealhulgas ahistamise, hirmutamise ja mis tahes vormis avalduva seksuaalvägivalla eest töökohal; kutsub liikmesriike, kes ei ole seda veel teinud, üles ratifitseerima ILO konventsiooni nr 190 (vägivalla ja ahistamise kohta töömaailmas) ning tunnustama õigust töömaailmale, kus puudub vägivald ja ahistamine, sealhulgas sooline vägivald;

39. nõuab tungivalt, et komisjon suurendaks jõupingutusi, et leida lahendus diskrimineerimisele, millega puutuvad kokku kõige vähemkaitstud naised, tütarlapsed ja läbipõimunud diskrimineerimise all kannatavad inimesed, nagu on märgitud diskrimineerimiskeelu põhjuste loetelus, ja need, keda mõjutab töökohtade automatiseerimine; kordab, et need rühmad puutuvad tööturul suurema tõenäosusega kokku spetsiifiliste või ebaproportsionaalsete probleemidega, nagu kõrge töötuse määr, madal palk ja ebakindlad töökohad ning raskused juurdepääsul töökaitsele, rasedus- ja sünnituspuhkusele ning sotsiaalkindlustusele; kutsub komisjoni üles edendama programme, millega tagatakse võrdsed võimalused, sealhulgas juurdepääs juhtimis- ja otsuste tegemise positsioonile kõigile, kes kogevad tööturul diskrimineerimist või kelle olukord on ebakindel; märgib, et selleks tuleks muu hulgas tagada võrdse tööalase kohtlemise direktiivi rakendamine[95] kõigis liikmesriikides, tõhustada võrdõiguslikkust

---

95. Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj).

edendavaid asutusi, nagu on sätestatud direktiivis (EL) 2024/1499[96], ja tagada miinimumpalga kättesaadavus teistega võrdsetel alustel; rõhutab vajadust töötada välja sihipärased tööhõive- ja täiendõppe strateegiad üle 55-aastastele naistele ning maapiirkondades või struktuuriliselt ebasoodsates piirkondades elavatele naistele, kes kogevad suuremaid takistusi; kutsub komisjoni üles toetama liikmesriike kaasava tööturupoliitika väljatöötamisel, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitika vahendite ja Euroopa Sotsiaalfond+ kaudu;

40. kutsub komisjoni üles tagama, et liikmesriigid võtavad pensionisüsteemide reformimisel ja pensioniea kohandamisel arvesse soolist mõõdet ning erinevusi naiste ja meeste töökorralduses, sealhulgas kõiki tasustamata töö liike, samuti suuremat intersektsionaalse diskrimineerimise ohtu, millega naised tööturul kokku puutuvad; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles esitama tervikliku kava soolise pensionilõhe probleemiga tegelemiseks, sealhulgas tagama piisava lapsehoiutoetuse ja leevendama laste saamisest tingitud ebasoodsat olukorda, edendama naiste finantskirjaoskust ja parandama naistele pakutavat finantsnõustamist, eelkõige soolise investeerimislõhe vähendamiseks;

41. kutsub komisjoni üles vaatama läbi sotsiaalkindlustust käsitleva direktiivi 79/7/EMÜ[97], tagamaks, et see võimaldab võtta positiivseid meetmeid ja aitab kaasa soolise pensionilõhe kaotamisele;

42. rõhutab, et naised moodustavad praegu vaid ühe kolmandiku ELi ettevõtjatest[98], ning rõhutab vajadust sihipäraste meetmete järele, et kaotada ettevõtluses valitsev sooline ebavõrdsus;

---

96. Nõukogu 7. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1499 võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta isikute võrdse kohtlemise valdkonnas sõltumata isiku rassilisest või etnilisest päritolust, isikute võrdse kohtlemise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes sõltumata isiku usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest, naiste ja meeste võrdse kohtlemise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas ning seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega ning millega muudetakse direktiive 2000/43/EÜ ja 2004/113/EÜ (ELT L, 2024/1499, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj).
97. Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas (EÜT L 6, 10.1.1979, lk 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1979/7/oj).
98. Eurochambres, Eurochambres Women Entrepreneurs Survey 2025 – Unveiling insights from the women entrepreneurs, https://www.eurochambres.eu/publication/eurochambres-women-entrepreneurs-survey-2025-unveiling-insights-from-the-women-entrepreneurs/.

43. nõuab tungivalt, et komisjon töötaks välja suunised liikmesriikidele, erasektorile ja kodanikuühiskonnale, et aidata kehtestada soolise võrdõiguslikkuse eesmärke ja strateegiaid, mis hõlmavad võrdset juurdepääsu juhtivatele ametikohtadele majanduses, sealhulgas naisettevõtjatele, ning kõrvaldada tõkked, mis takistavad naistel asutada ja omada ettevõtteid, et vähendada soolist ebavõrdsust ettevõtluses; kutsub komisjoni üles liikmesriikidele nende jõupingutuste tegemisel õlga alla panema, edendama soolist võrdõiguslikkust rahastamisele juurdepääsul ning tegelema püsiva soolise ebavõrdsuse probleemiga ettevõtete juhtimise ja innovatsiooni valdkonnas;

44. kordab, et soolise ebavõrdsusega digi- ja tehisintellekti sektoris kaasnevad paratamatult kallutatud algoritmid; kutsub komisjoni seetõttu üles edendama soolist võrdõiguslikkust tehisintellekti ja IKT valdkonnas tegutsevates ettevõtetes, sealhulgas rahastades naiste juhitud projekte digisektoris ning edendades tehisintellekti ja IKTga seotud teadusuuringute rahastamise projektikonkurssidel osalemise tingimusena naisteadlaste miinimumarvu kindlaksmääramist; kutsub komisjoni üles esitama sihipäraseid algatusi, et toetada naisi matemaatika, teaduse, tehnoloogia ja inseneeria valdkonnas (MATI) ning motiveerida tütarlapsi otsustama MATI, IKT ja tehisintellekti valdkonna karjääri kasuks, sealhulgas määrates eesmärgina kindlaks naisteadurite osalemise määra MATI ja tehisintellektiga seotud projektides, et vähendada selles sektoris üldist oskuste nappust ja kaotada soolõhe; rõhutab vajadust võtta digiüleminekul arvesse naiste ja vähekaitstud rühmade huve; kutsub komisjoni ja Eurostati üles tõhustama soolise koosseisu seiret MATI kutsealadel, näiteks tervishoiutöötajate seas;

45. rõhutab, et naiste mõjuvõimu suurendamine kodanike ja majandustegevuses osalejatena on nii eetiline kui ka majanduslik kohustus ning et tulemusliku ja õiglase oskuste liidu saavutamine nõuab sihipäraseid jõupingutusi, et kõrvaldada tõkked, mis praegu piiravad tööturul osalemist, eelkõige naiste puhul; nõuab tungivalt, et komisjon edendaks naiste majandustegevust ja tagaks ELis võrdõiguslikkuse kõigil tasanditel kogu tööelu jooksul, kuna see tuleb kasuks Euroopa ühiskonnale, majandusele ja töömaailmale, arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on Euroopa edu, konkurentsivõime ja kestliku majanduskasvu eeltingimus; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et õigusaktide lihtsustamise ettepanekud ei satuks vastuollu soolise võrdõiguslikkuse saavutamise eesmärgiga;

46. juhib tähelepanu, et tuleb tagada võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamine praktikas; kutsub komisjoni üles tegelema süsteemsete palgaerinevuste probleemiga, mis tuleneb naiste ülekaaluga sektorites, nagu hooldus, tervishoid, haridus ja jaekaubandus, tehtava töö alahindamisest ja vähesest tunnustamisest; nõuab siduvaid ELi meetmeid, et tagada võrdväärse

töö eest võrdne tasu, ning parandada töötingimusi alahinnatud sektorites, kus domineerivad naised; nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon koostaks koostöös liikmesriikide ja sotsiaalpartneritega sooneutraalsed töö hindamise vahendid ja kriteeriumid, mis võimaldaksid kogu ELi ulatuses määratleda ja võrrelda töö väärtust, et õiglasemalt hinnata ja tasustada naiste ülekaaluga sektorites tehtavat tööd; märgib, et selleks tuleks tagada kollektiivläbirääkimiste õigus, tugevdada tööinspektsioone ja tagada naistöötajate võrdne esindatus sotsiaaldialoogis;

47. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tulemuslikult tegelema tööturul valitseva püsiva soolise palgalõhega , sealhulgas suunama ESF+ vahendeid, et toetada hariduses ja tööalases nõustamises valitsevate soostereotüüpide vastast võitlust ning edendada mitmekesisuse hartasid ja algatusi era- ja avalikus sektoris;

Naiste vaesus

48. kutsub komisjoni üles muutma tulevane vaesusevastane strateegia sootundlikuks ning pöörama suurt tähelepanu naiste struktuurse vaesuse probleemile; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tõhustaksid majanduslikke ja sotsiaalseid meetmeid, et võidelda naiste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu, eelkõige seoses juurdepääsuga inimväärsele ja taskukohasele eluasemele, energiale ja transpordile; rõhutab, et inimväärne ja taskukohane eluase on põhiõigus, mida tuleb kaitsta ja tunnustada kui muude põhiõiguste kasutamise eeltingimust; tuletab meelde, et eluasemealase ebavõrdsuse tõttu on paljud naised sunnitud elama alandavates ja ohtlikes tingimustes, mille puhul ähvardab neid kodutuks jäämine või vägivalla ohvriks langemine; nõuab, et komisjon võtaks seda oma tulevases ELi taskukohaste eluasemete kavas arvesse ning pööraks erilist tähelepanu soolise vägivalla ohvrite eluasemevajadustele ja piisavale varjupaiga pakkumise suutlikusele; rõhutab, et liikmesriikides tuleks tulemuslikult tagada kõigi juurdepääs sotsiaalkindlustusele ja eluasemele, ning kutsub komisjoni üles seda järjepidevalt edendama; nõuab tungivalt, et komisjon jätkaks võitlust menstruatsiooniga seotud rahapuuduse vastu, mis tähendab piisava juurdepääsu puudumist menstruaalhügieenitoodetele ja -teenustele, ja see puudutab hinnanguliselt 10 % menstruatsiooniga elanikkonnast liidus ning mõjutab ebaproportsionaalselt suures ulatuses tõrjutud ja vähekaitstud rühmi, piirates nende osalemist ühiskonnaelus, hariduses ja tööelus; kutsub komisjoni üles tagama juurdepääsu hõlpsasti kättesaadavatele menstruatsioonitoodetele ning algatama esimese sammuna direktiivi 2004/113/EÜ läbivaatamise eesmärgiga vabastada menstruatsioonitooted käibemaksust ning kõrvaldada põhjendamatud hinnaerinevused, mida sageli nimetatakse nn roosaks maksuks, mille tulemusel on naistele turustatavad tervishoiutooted ja -teenused kõrgema maksumusega;

Naiste õigused ja sooline võrdõiguslikkus hariduses, koolituses ja digikeskkonnas

49. rõhutab, kui oluline on tagada tütarlastele juurdepääs kvaliteetsele haridusele, mis on soolise võrdõiguslikkuse, naiste mõjuvõimu suurendamise ja nende õiguste täieliku kasutamise eeltingimus; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks sootundliku ja eri vanuserühmi hõlmava juurdepääsu igale haridus- ja koolitusastmele, edendades soolist võrdõiguslikkust ning kaotades soostereotüübid ja kahjulikud ühiskondlikud normid, ning eelkõige toetaks kõige vähemkaitstud naisi, tütarlapsi ja inimesi, kes kogevad hariduse omandamisel intersektsionaalset diskrimineerimist; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et oskuste liit tegeleks soolise tasakaalustamatuse probleemiga, et suurendada kõigi inimeste mõjuvõimu kogu ELis;

50. nõuab tungivalt, et komisjon investeeriks haridustöötajate kutsealasesse arengusse, et paremini võidelda soostereotüüpide vastu alus- ja täiskasvanuhariduses, kutsehariduses ja -õppes, töökohapõhises kutseõppes ning kõikides formaalõppe ja mitteformaalse õppe vormides, ning annaks kirjastustele suuniseid selle kohta, kuidas vältida õppematerjalides soolist kallutatust; kutsub komisjoni üles edendama kohustuslikke koolitusprogramme kõigile haridussektoris töötavatele inimestele, sealhulgas informaalse õppimise valdkonnas tegutsevad isikud ja vabatahtlikud, samuti turvalist taristut, konfidentsiaalseid aruandlusmehhanisme ja distsiplinaarmeetmeid;

51. kutsub komisjoni üles tunnustama inimõigustel ja soolisel võrdõiguslikkusel põhinevat nõusolekupõhist, terviklikku, teaduslikult täpset ja eakohast seksuaal- ja suhteharidust olulise tegurina soostereotüüpide vastu võitlemisel ja kahjulike käitumismustrite probleemiga tegelemisel, ning töötama liikmesriikidele sellise koolituse kohta välja ELi suunised; märgib, et eesmärk peaks olema jagada noortele teadmisi kehalise enesemääramise, tervislike suhete, reproduktiivtervise ning soolise vägivalla ja diskrimineerimise ennetamise kohta; rõhutab, kui oluline on kaitsta alaealisi internetis vägivaldse ja kahjuliku pornograafilise sisu eest;

52. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid meetmeid, et vähendada soolist ebavõrdsust, eelkõige sellistes valdkondades, nagu MATI, tehisintellekt ja digisektor, ning edendaksid integreeritud strateegiat, et tõhustada naiste ja tütarlaste haridust nendes valdkondades varasest east alates; rõhutab, et selline strateegia peaks hõlmama algatusi, mille eesmärk on motiveerida naisi ja tütarlapsi MATI kasuks otsustama, ning kutsub komisjoni üles tagama naistele nendes valdkondades võrdse juurdepääsu kutseõppekursustele, praktikatele ja teadlikkuse suurendamise kursustele, kusjuures edendada tuleks koolitust ja elukestvat õpet, levitada edukaks osutunud ja kaasavaid haridusalaseid parimaid

tavasid, tõsta esile erakordsete saavutustega naisi ning innustada naisi omandama teadmisi ja arendama oskusi, mis on vajalikud, et neil oleks võrdne juurdepääs töövõimalustele kiiresti arenevates valdkondades, nagu digisektor, rohepööre ning majandus ja ettevõtlus üldiselt, ning seadma MATI puhul esikohale mitmekesisuse ja kaasamise; märgib, et samamoodi tuleks poisse kannustada otsustama haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna kasuks; rõhutab, et digitehnoloogia ja -platvormid on naiste ja tütarlaste hariduse ja koolituse valdkonnas üldiselt ning paljudes töölevõtmismenetlustes muutumas keskse tähtsusega vahenditeks; peab kahetsusväärseks negatiivset mõju, mida avaldab ebavõrdne juurdepääs tehnoloogiale, mis võib takistada naiste ja tütarlaste digikirjaoskuse arengut; kutsub komisjoni üles tagama, et tehnoloogiale juurdepääsu puudumine ei mõjutaks ebaproportsionaalselt naisi ja tütarlapsi kogu nende mitmekesisuses;

53. kutsub komisjoni üles hoidma kinni täisleppimatuse poliitikast soolise vägivalla kõigi vormide suhtes digikeskkonnas ja seda poliitikat edasi arendama; tuletab meelde, et intiimse materjali, sealhulgas süvavõltsing, küberjälitamine, küberahistamine ning vägivallale või vihkamisele õhutamine (vaenukõne), nõusolekuta jagamine on direktiivi (EL) 2024/1385 (mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist) kohaselt kriminaliseeritud, ning et nende kuritegude määratlusi tuleks liikmesriikide riigisisestes õigusaktides nõuetekohaselt rakendada; nõuab kogu ELi hõlmavat tõhustatud koostööd digikeskkonnas aset leidvate soopõhiste õigusrikkumiste (nt küberahistamine ja manipuleeritud meediavahendite nõusolekuta levitamine) avastamisel ja nende eest vastutusele võtmisel; rõhutab vajadust piiriülese digitaalkriminalistika suutlikkuse ja õigusalase koolituse järele; kutsub komisjoni üles jätkuvalt jälgima muid soolise vägivalla, eelkõige tütarlaste ja LGBTQI+ noorte vastaseid ilminguid internetis ning töötama välja asjaomase poliitika;

54. kutsub komisjoni üles integreerima kõigisse digipoliitika valdkondadesse ennetus- ja kaitsemeetmed, pöörates erilist tähelepanu soolisele võrdõiguslikkusele, soolisele vägivallale ja inimõigustele ning alaealiste kaitsele internetis; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks olemasolevate vahendite, nagu digiteenuste määruse, sealhulgas selle käitumisjuhendi ja tehisintellektimääruse alusel, riskide hindamise ja maandamise kohustuste täieliku täitmise ning töötaks samal ajal välja ka uusi poliitilisi ettepanekuid, näiteks Euroopa demokraatia kaitse programmi ja digitaalse õigluse akti raames; nõuab avalikku kontrolli soolise vägivallaga seotud iga-aastaste riskihindamiste ning väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite võetud leevendusmeetmete üle, et hõlbustada seda nähtust käsitlevaid teadusuuringuid ja selle paremat mõistmist;

55. kutsub komisjoni üles pöörama erilist tähelepanu sellele, mil viisil algoritmid võivad taasesitada ja võimendada seksistlikku või

alandavat sisu, tagama suurema läbipaistvuse ja eristama tehisintellekti loodud andmeid soo alusel, et teha kindlaks diskrimineerimismustrid; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid kehtestaksid poliitika ning rakendaksid haridus- ja teadlikkuse suurendamise programme, mille eesmärk on soolise vägivalla ennetamine ja äratundmine ning sellele reageerimine, eelkõige noorte seas; kutsub komisjoni üles investeerima teadusuuringutesse, millega uuritaks soolist võrdõiguslikkust meedia- ja digitööstuses, sealhulgas intersektsionaalsest perspektiivist;

Töö- ja eraelu ühitamine ning hooldusteenuste osutamisel esineva soolise ebavõrdsuse probleemiga tegelemine

56. kutsub komisjoni üles rakendama praktikas õigust hooldada ja olla hooldatud, mis on sätestatud Euroopa sotsiaalõiguste samba 18. põhimõttes; rõhutab, et hooldustööd tuleb tunnustada, tasustada ja toetada, sealhulgas avaliku hüvena, ning nõuab, et loodaks kvaliteetsed, taskukohased ja hõlpsasti kättesaadavad hooldussüsteemid, millega oleks tagatud nii hooldatavate kui ka hooldustöötajate väärikus;

57. kutsub seetõttu komisjoni üles arendama Euroopa hooldusstrateegia edasi terviklikuks Euroopa hoolduskokkuleppeks, milles käsitletakse nii ametlikke kui ka mitteametlikke hooldajaid (mõlemal juhul peamiselt naised) ning millega kaasnevad siduvad seadusandlikud ja rahalised vahendid, et investeerida taskukohastesse ja kvaliteetsetesse lapsehoiuteenustesse, koolijärgsetesse haridusprogrammidesse ja pikaajalise hoolduse teenustesse ning tagada neile üldine juurdepääs; kordab, et hoolduskokkulepe peaks olema õigustel põhinev lähenemisviis hooldusele ning hooldustaristut tuleks rahastada astmelise maksustamise kaudu ja riiklikest vahenditest; rõhutab vajadust mitteametlikke hooldajaid käsitleva ELi ja riikliku poliitika järele, mille eesmärk on tagada rahaline toetus ja hoolduskohustustest puhkuse võtmine, koolitus ning kaasamine pensioni- ja tervishoiusüsteemidesse, et leevendada hooldamise kahjulikku mõju naiste karjäärile ja majanduslikule sõltumatusele; kutsub komisjoni üles suurendama investeeringuid töötingimuste ning tervishoiu ja ohutuse parandamiseks hooldussektoris, kus enamik töötajaid on naised;

58. kutsub komisjoni üles hõlbustama seaduslikke võimalusi anda ametlik staatus hooldustööd tegevatele naissoost võõrtöötajatele, keda intersektsionaalne diskrimineerimine mõjutab ebaproportsionaalselt suures ulatuses, tunnustama nende kvalifikatsiooni ja olulist panust ELi hooldussüsteemidesse, tagama juurdepääsu kvaliteetsetele töökohtadele kooskõlas tulevase kvaliteetsete töökohtade tegevuskavaga ning tagama neile õiglased töötingimused, edendades võrdseid võimalusi hooldussektoris;

59. kutsub komisjoni üles tungivalt nõudma, et liikmesriigid tagaksid töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi ning selles sisalduvate meetmete kiire ja täieliku ülevõtmise; kutsub lisaks komisjoni üles kehtestama direktiivis ette nähtud tugevad jõustamis-, seire- ja iga-aastased aruandlusmehhanismid ning vajaduse korral algatama rikkumismenetlusi või muid jõustamismeetmeid, et tagada täielik kooskõla, ühtlasi eraldama järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames sihtotstarbelisi rahalisi vahendeid ning esitama soovituse ELi tasandi kvaliteedistandardite kohta seoses pikaajalise hoolduse teenustega, sealhulgas personal, koolitus ja kvaliteet; kutsub komisjoni üles vaatama läbi töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi, et tagada selle eesmärgipärasus, ning tõhustama direktiivi, tagades rasedus- ja sünnituspuhkuse, isapuhkuse ja jagatud vanemapuhkuse edasiarendamise ja laiendamise ning suurendades teise lapsevanema jaoks stiimuleid võtta vanemapuhkust, tagades lapsevanemate parema kaitse ning hõlbustades tasustatud töö ja hoolduskohustuste kombineerimist; nõuab tungivalt, et komisjon pikendaks tasustatud ema- ja sünnituspuhkuse ning isapuhkuse perioode kõigis liikmesriikides, edendaks mitteülekantavat vanemapuhkust ning võtaks meetmeid hoolduskohustuste ümberjaotamiseks leibkondades ning riigi ja perekondade vahel;

60. rõhutab, et ebapiisav transporditaristu, ühistranspordiühenduse puudumine ja liiga kulukad liikuvusvõimalused on sooline struktuurne tõke, mis takistab naiste juurdepääsu tööhõivele, haridusele, tervishoiule ja hooldusteenustele, eelkõige maapiirkondades, äärealadel ja madala sissetulekuga piirkondades; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles seadma prioriteediks investeeringud kaasavatesse, turvalistesse, taskukohastesse ja kestlikesse transpordisüsteemidesse, milles võetakse arvesse naiste konkreetseid liikuvusmustreid ja -vajadusi, osana laiematest jõupingutustest vähendada liikuvusvaesust ja edendada territoriaalset võrdõiguslikkust;

61. rõhutab, et ELis tuleb rakendada mudelit, mille puhul elatise teenimine ja hoolduskohustused on jagatud võrdselt, et saavutada sugude tasakaalustatum osalemine hoolduskohustuste täitmisel kõigis ELi liikmesriikides ja ELi institutsioonides; nõuab, et jõuliselt edendataks töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiiviga kehtestatud isapuhkust ning suurendataks teadlikkust asjaolust, et töö- ja eraelu tasakaalu meetmed ning sooline hoolduslõhe on omavahel tihedalt seotud, mis süvendab tööhõive-, palga- ja pensionilõhet; rõhutab, et hoolduskohustused ei tohi takistada naiste karjääri arengut;

62. nõuab, et iga aasta 20. märtsil hakataks tähistama Euroopa töö- ja eraelu tasakaalu päeva, mis sümboliseerib seda kevadpäeva, mil päev ja öö on sama pikad;

Kliima, keskkond ja sooline võrdõiguslikkus

63. rõhutab keskkonnaseisundi halvenemise kahjulikku mõju naiste ja tütarlaste tervisele, eelkõige per- ja polüfluoroalküülainete (PFAS) mõju, ning nõuab tungivalt, et komisjon suurendaks teadlikkust nendest seostest ning järgiks kogu oma töös kliimamuutuste ja soolise võrdõiguslikkuse vahelise seose puhul koordineeritud ja terviklikku lähenemisviisi ning lähtuks poliitika jõustamisel eesmärgist hoida ära keskkonna jätkuv hävimine ning naiste, tütarlaste ja vähekaitstud rühmadesse kuuluvate inimeste tervise pidev halvenemine;

64. rõhutab, et välispoliitikat, julgeolekut ja kaitset tuleks tõlgendada nende kõige laiemas tähenduses, lähtudes inimkesksest lähenemisviisist, mis hõlmab sotsiaalset komponenti ning haridus-, keskkonna- ja kultuurimõõdet, samuti sotsiaalset õiglust ja kliimaõiglust, mis kõik eeldavad tugevat demokraatiat ja võrdõiguslikkust, sealhulgas soolist võrdõiguslikkust; rõhutab vajadust rakendada naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) põhialusena ning kordab, et seda tuleb arvesse võtta kõigi ÜVJP rahastamisvahendite puhul, tunnistades samas laiemat mõju julgeolekule; kutsub komisjoni üles tegema kokkuvõtte edusammudest, mida on tehtud naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava rakendamisel ELi tasandil, ning esitama järeldused nõukogule ja Euroopa Parlamendile; nõuab tungivalt, et komisjon esitaks kokkuvõtte põhjal naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava (2019–2024) kohta järelmeetmete võtmise tegevuskava, et kohandada ja laiendada tegevuskava vastavalt sellele, kuidas muutub konfliktide olemus, ning kohandada ja laiendada seda uute ohtudega, ühtlasi nõuab tungivalt, et komisjon esitaks meetmed, et saavutada sooliselt tasakaalustatud ja sootundlik juhtimine ELi otsustustasanditel; nõuab naiste, rahu ja julgeoleku riiklike tegevuskavade (NAP 1325-IV) kaudu ÜRO resolutsiooni 1325 rakendamise edendamist ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama naiste värbamist, püsimist ja edutamist riiklikes relvajõududes ja tsiviilmissioonides ning integreerima soolise perspektiivi julgeoleku- ja kaitsepoliitika kujundamisse, kavandamisse ja rakendamisse;

65. kutsub komisjoni üles tagama kõigi soolise võrdõiguslikkusega seotud meetmete järjepideva ja kestliku eelarvestamise ELi kaitse- ja julgeolekusektoris kooskõlas naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva ELi tegevuskavaga; rõhutab, et ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) missioonide puhul tuleb tagada soolise võrdõiguslikkusega seotud meetmete sihtotstarbeline rahastamine, sealhulgas eraldi eelarverida soolise võrdõiguslikkuse nõustajate jaoks ÜJKP tsiviilmissioonides;

66. rõhutab, et sellised kriisid nagu relvakonfliktid, territooriumi okupeerimine, loodusõnnetused, humanitaarkriisid, energiaostuvõimetus, kliimamuutused ja elukalliduse kriis süvendavad olemasolevat ebavõrdsust; toonitab, et inimõiguste kaitsjaid, kes võitlevad naiste ja LGBTIQ+ inimeste õiguste ning

seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste eest, tuleb kaitsta spetsiaalsete mehhanismide kaudu, eelkõige riikides, kus demokraatia on languses; kutsub komisjoni üles lisama tulevasse, 2025. aasta järgsesse soolise võrdõiguslikkuse strateegiasse kriisiohje, valmiduse ja julgeoleku;

67. kutsub komisjoni üles hindama uuesti praeguse soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava (GAP III) rakendamisel tehtud edusamme ning jätkuvalt rakendama mehhanismi, millega jälgida ELi vahendeid, mis on partnerriikidele eraldatud ja neile välja makstud soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks, ning selle kohta GAP III kaudu aru andma; nõuab tungivalt, et komisjon säilitaks tegevuskava rakendamisel kiire tempo ja ambitsioonikad sihid ning kutsub komisjoni üles alustama 2027. aasta järgse soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava (GAP IV) ettevalmistamist, et tagada selle õigeaegne vastuvõtmine, sealhulgas nähes tulevases mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 ettepanekus tegevuskava rakendamiseks ette piisavad rahalised vahendid; rõhutab, et GAP III peamised põhimõtted – inimõigustel põhinev lähenemisviis, mis hõlmab intersektsionaalsust ja soorolle ümberkujundavat lähenemisviisi – peaksid olema GAP IV lahutamatu osa ja nende konkreetset rakendamist tuleks tõhustada; kutsub komisjoni üles suurendama poliitilist ja rahalist toetust soolise võrdõiguslikkuse algatustele ja ÜRO ametitele, nagu ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuur ning ÜRO Rahvastikufond (UNFPA), pöörates erilist tähelepanu ÜRO Rahvastikufondi tarnepartnerlusele;

68. kutsub komisjoni üles looma kolmandates riikides asuvate ELi diplomaatiliste esinduste kaudu tegutseva spetsiaalse tugiteenistuse, millel oleks konkreetne volitus toetada naiste õiguste kaitsjaid ja naiste õigustega tegelevaid organisatsioone kogu maailmas, et võidelda soolise võrdõiguslikkuse vastaste liikumiste vastu; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid kinnitaksid taas, et peavad oluliseks soolist võrdõiguslikkust ja naiste mõjuvõimu suurendamist kogu maailmas ning suurendaksid naisorganisatsioonide rahastamist, eriti maailma lõunapoolsetes riikides ja piirkondades, kus sooline võrdõiguslikkus on ohus, et kõrvaldada naiste õiguste organisatsioonidele antava arenguabi puudujäägid, mis on tingitud USA Rahvusvahelise Arengu Ameti (USAID) abi kärbetest;

69. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks soolist võrdõiguslikkust käsitlevate sise- ja välispoliitika meetmete sidususe, eelkõige tulevase, 2025. aasta järgse soolise võrdõiguslikkuse strateegia (GAP III ja GAP IV) puhul, ning tagaks, et nimetatud meetmed oleksid kooskõlastatud kõigi muude asjakohaste olemasolevate ja tulevaste strateegiate, raamistike ja tegevuskavadega, nagu puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030, romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik, ohvrite õigusi käsitlev ELi strateegia, LGBTIQ inimeste

võrdõiguslikkuse strateegia ja ELi rassismivastane tegevuskava; kutsub komisjoni üles tagama suurema läbipaistvuse ja sidusrühmade kaasamise kõikide soolise võrdõiguslikkusega seotud algatuste rakendamisse ning kaasama Euroopa Parlamenti süstemaatilisemalt nende meetmete kontrollimisse ja hindamisse;

Kodanikuühiskonna ja naiste õiguste organisatsioonide kaitse ning soolise võrdõiguslikkuse vastaste liikumiste vastu võitlemine

70. märgib murelikult, et murettekitavalt on kasvanud naiste, LGBTIQ+ inimeste, rassi- või etniliste vähemuste ja teiste vähekaitstud rühmade vastu suunatud vaenukuritegude ja vaenukõne esinemise juhud ning rõhutab õigusriigi ja demokraatlike standardite murenemise ning põhiõiguste, eelkõige naiste ja vähemuste õiguste rikkumise vahel valitsevat seost; rõhutab, et kaitsemeetmete ebajärjekindla rakendamisega liikmesriikides kaasneb ebapiisav kaitse ning see seab teatavad rühmad suuremasse diskrimineerimise ja vägivalla ohtu; väljendab muret edusammude puudumise pärast võrdõiguslikkuse ja diskrimineerimisvastaste seaduste rakendamisel mõnes liikmesriigis ning nõuab tungivalt, et komisjon käsitleks seda 2025. aasta järgses soolise võrdõiguslikkuse strateegias; väljendab heameelt horisontaalse diskrimineerimisvastase direktiivi tagasivõtmise otsuse tühistamise üle ja nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid õigusaktid viivitamata vastu;

71. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks tervikliku seire- ja aruandlusmehhanismi, et tegeleda kiiresti demokraatia, naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse jätkuva murenemise probleemiga, mis hõlmab ka seksuaal- ja reproduktiivtervist ning seonduvaid õigusi ja LGBTIQ+ inimeste õigusi, mis on omavahel lahutamatult seotud; kutsub komisjoni üles hindama olemasolevatele mehhanismidele tuginedes õigusriigi põhimõtete või põhiõiguste austamist ning töötama järk-järgult välja sihtotstarbelise mehhanismi, mis hõlmaks kõiki ELi lepingu artikli 2 kohaseid liidu väärtusi, sealhulgas demokraatiat, õigusriiki ning põhi- ja inimõigusi, samuti naiste õigusi, ning mida rakendataks komisjoni, Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe alusel, tagades ühtse lähenemisviisi iga-aastasele seirele kõigis liikmesriikides ja selge seose konkreetsete liidu meetmetega juhul, kui puudusi ei ole kõrvaldatud; märgib, et kõikide tagasilanguse vastu võitlemise meetmete puhul tuleks arvesse võtta intersektsionaalset perspektiivi; nõuab tungivalt, et komisjon viiks läbi põhjalikud uuringud soolise võrdõiguslikkuse vastaste liikumiste kohta, et saada põhjalikum ülevaade nende praegustest tegevustest ja rahastamisstrateegiatest; rõhutab, et sellise dünaamika mõistmine on ülioluline, et säilitada tänapäevane, kaasav ja salliv Euroopa;

72. rõhutab suure murega nn manosfääri leviku kasvu; rõhutab, et sotsiaalmeedia platvormide kasutatavad algoritmid võimendavad äärmuslikku misogüünset sisu; nõuab tungivalt, et komisjon uuriks ja

karistaks väga suuri digiplatvorme, kes ei täida kohustust eemaldada kahjulik sisu; nõuab tungivalt, et komisjon uuriks kasvavat lõhet noorte meeste ja naiste suhtumises soolisesse võrdõiguslikkusse, hindaks selle ühiskondlikke tagajärgi, eelkõige veebikeskkonnas, ning töötaks välja meetmed, et käsitleda soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õigustega seotud misogüünsete ja paremäärmuslike väärtuste kasvu poiste ja noorte meeste seas ning nende vastu võidelda; kutsub seetõttu komisjoni üles edendama koolides terviklikku eakohast seksuaal- ja suhteharidust, arendama kriitilist meediapädevust, võitlema soolise väärinfo ja desinformatsiooni vastu ning käsitlema soolisi stereotüüpe; rõhutab vajadust süvendada arusaamist nn *incel*'itest ja nende ideoloogiast ning toonitab, kui oluline ennetamine, töötades välja aktiivsemad meetmed *incel*'ite ja nende narratiivide vastu võitlemiseks ning tegeleda võimalike vaimsete tervise ja julgeolekuprobleemidega, mis võivad selle taga olla;

73. tuletab meelde kodanikuühiskonna organisatsioonide, eelkõige naiste õiguste organisatsioonide ja naissoost inimõiguste kaitsjate, sealhulgas humanitaarabivaldkonnas tegutsejate olulist ja asendamatut rolli elujõulise demokraatia kontrolli- ja tasakaalustussüsteemis soolise võrdõiguslikkuse, inimõiguste ja põhivabaduste kaitsmisel ja edendamisel, eriti poliitiliste, sotsiaalsete ja institutsiooniliste tagasilöökide ajal; kutsub komisjoni üles tunnustama kodanikuühiskonna organisatsioone, naiste õiguste organisatsioone ja naissoost inimõiguste kaitsjaid, feministe, LGBTIQ+ inimesi ning seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste kaitsega tegelevaid liikumisi, neid kaitsma ja toetama ning tagama nende turvalisuse, kuna nimetatud rühmad on olulised kaasavate poliitiliste reformide eest seismisel, diskrimineerivate tavade vastu võitlemisel ja kogukondade mobiliseerimisel põhiõiguste kaitsmiseks ELis ja kogu maailmas; märgib, et nad on üha enam muutumas paremäärmuslaste ja inimõiguste vastaste aktivistide sihtmärgiks; kutsub komisjoni üles lisama ELi poliitikasse ja 2025. aasta järgsesse soolise võrdõiguslikkuse strateegiasse horisontaalse sambana meetmeid ja soovitusi, mis käsitlevad naiste õiguste, soolise võrdõiguslikkuse ja diskrimineerimisvastase võitlusega tegelevate kodanikuühiskonna organisatsioonide kaitsmist ja toetamist;

74. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks naiste õiguste organisatsioonidele pideva ja kättesaadava rahastamise, sealhulgas uue mitmeaastase finantsraamistiku kaudu, ning peaks jätkuvalt oluliseks kodanikuühiskonna tugevdamist ja toetamist, sealhulgas rahalist toetamist kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmist, ning tagaks, et programm on endiselt tõhus vahend õigusi ja vabadusi ähvardavate esilekerkivate ohtude vastu võitlemiseks; kutsub eelkõige komisjoni üles säilitama kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi eraldiseisva, otsese eelarve täitmise raames rakendatava programmina ning suurendama oluliselt selle rahastamist, et reageerida alarahastatud

kodanikuühiskonna organisatsioonide vajadustele ning kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ja ELi väärtusi ahendada ähvardavatele järjest suurematele ohtudele ja probleemidele; nõuab tungivalt, et komisjon säilitaks programmide need tegevussuunad, mis on konkreetselt ette nähtud soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste edendamiseks, ning sellised spetsiaalsed tegevussuunad nagu Daphne, mis peaks uues mitmeaastases finantsraamistikus jääma eraldi eelarvereaga autonoomseks programmiks, et võidelda soolise vägivalla ja diskrimineerimise, sealhulgas LGBTIQ inimeste diskrimineerimise vastu;

75. hoiatab, et märkimisväärne osa ELis soolise võrdõiguslikkuse vastaste liikumiste kasvu edendavast rahastamisest tuleb välisosalejatelt; kordab, et kogu rahastamine peab olema kooskõlas liidu ühiste väärtustega, mis on sätestatud ELi lepingu artiklis 2 ja põhiõiguste hartas, et oleks tagatud, et rahaline toetus tugevdab ELi demokraatlikke väärtusi; kutsub komisjoni üles vaatama läbi ja auditeerima kogu praegust rahastamist sootundlikul viisil kahju mittetekitamise põhimõte alusel, et oleks tagatud, et ELi rahalisi vahendeid ei kasutata sellistel eesmärkidel ja selliste projektide rahastamiseks, mis on vastuolus demokraatia ja soolise võrdõiguslikkusega; nõuab tungivalt, et komisjon jälgiks tähelepanelikult, kuidas liikmesriikides rakendatakse eelarve jagatud täitmise alla kuuluvaid vahendeid, mille eesmärk on edendada soolist võrdõiguslikkust ja toetada kodanikuühiskonda, sealhulgas naiste valitsusväliseid organisatsioone, et oleks tagatud, et selliste vahendite saamiseks korraldatavate konkursside kutseid ei peatataks ega lükataks tahtlikult edasi;

76. kutsub komisjoni üles hoolikalt jälgima, kuidas liikmesriigid rakendavad Euroopa Inimõiguste Kohtu ja Euroopa Liidu Kohtu otsuseid, pöörates erilist tähelepanu soolise võrdõiguslikkusega, mittediskrimineerimisega ja vähemuste õigustega seotud otsustele, tagades rahvusvaheliste kohustuste täieliku täitmise;

Valdkondadevahelised meetmed soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks

77. nõuab soolist võrdõiguslikkust käsitlevate ELi teadusuuringute, sealhulgas EIGE ja ELi Põhiõiguste Ameti piisavat rahastamist sellistest vahenditest nagu programmist „Euroopa horisont“ soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas rahastatavad projektid; nõuab, et täiustataks metoodikat, mis võimaldab kindlaks teha mitte ainult ELi vahendite saajad, vaid ka selle, kas programmidel on potentsiaali kutsuda esile muutusi; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et ELi vahendeid eraldatakse ainult projektidele, mis on kooskõlas põhiõiguste ja ELi põhimõtetega, see hõlmab ka soolist võrdõiguslikkust, juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele ja soolise vägivalla kaotamist; nõuab

tungivalt, et komisjon tagaks ausa ja sotsiaalselt õiglase ülemineku, millest tõuseb kasu kõigile, töötades põhiprobleemide lahendamiseks välja soorolle ümberkujundava intersektsionaalse strateegia, ning rõhutab vajadust oluliselt suurendada investeeringuid esmastesse sotsiaalteenustesse, et edendada naiste sõltumatust, võrdõiguslikkust ja emantsipatsiooni;

78. tunnistab, et paljud naised kogevad ELis läbipõimunud ebavõrdsust ja diskrimineerimist, ning nõuab tungivalt, et komisjon käsitaks ka edaspidi intersektsionaalsust valdkonnaülese põhimõttena, seda nii uue, 2025. aasta järgse soolise võrdõiguslikkuse strateegia kui ka kõikide seadusandlike ja muude kui seadusandlike meetmete puhul;

79. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid käsitleksid intersektsionaalsust kõigis soolise võrdõiguslikkusega seotud poliitikavaldkondades, tunnistades, et soolist vägivalda ja diskrimineerimist süvendavad ka sellised tegurid nagu vanus, rass, etniline päritolu, vähemusse kuulumine , puue, sooidentiteet ja seksuaalne sättumus, ning et nende tegurite põimumine tekitab mitmekordseid ja ainulaadseid diskrimineerimise vorme, mis nõuavad sihipäraseid kontekstipõhiseid meetmeid;

80. kutsub komisjoni üles tagama, et meetmed hõlmaksid kogu ELi territooriumi ja pakuksid toimivaid vahendeid soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas esinevate piirkondlike erinevuste vähendamiseks nii ELi liikmesriikide ja nende piirkondade vahel kui ka nende sees; rõhutab, et need meetmed peaksid olema kohandatavad ja varustatud piisavate vahenditega, et võidelda soolise ebavõrdsuse vastu, võttes arvesse iga piirkonna olemasolevaid ressursse, juurdepääsetavust ja edusammude taset;

81. peab kahetsusväärseks, et kuigi maapiirkondades on naistel oluline roll oma kogukondade ja põllumajanduse elujõulisuse säilitamisel, nende panus sageli ei leia tunnustust ja nad kogevad jätkuvalt arvukaid probleeme, sealhulgas piiratud töövõimalused, halvem juurdepääs teenustele, vähem arenenud taristu ja alaesindatus otsuste tegemisel; kutsub komisjoni üles looma ja rakendama allprogramme ja tegevusi, mis on suunatud maapiirkondade naistele;

Soolise võrdõiguslikkuse saavutamise institutsiooniline keskkond

82. kutsub komisjoni üles edendama ja toetama soolise võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevat nõukogu erikoosseisu, mis koondab soolise võrdõiguslikkuse eest vastutavad ministrid ja riigisekretärid, et pakkuda ühiseid ja konkreetseid meetmeid naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse valdkonna probleemidega tegelemiseks, sealhulgas nõukogu eesistumise raames, ning tagama, et soolise võrdõiguslikkuse küsimusi arutatakse kõrgeimal poliitilisel tasandil;

83. nõuab tungivalt, et komisjon jälgiks ja ergutaks võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavaid nõudeid käsitleva direktiivi (direktiiv

(EL) 2024/1499) kiiret rakendamist ning esitaks liikmesriikidele soovituse võrdõigusasutuste toimimist ja ülesandeid käsitlevate nõuete kohta, et hõlbustada direktiivi nõuetekohast ülevõtmist ja tagada võrdõigusasutuste ühtne struktuur kogu liidus; rõhutab, kui tähtis on ELi ühinemine Euroopa inimõiguste konventsiooniga, ja kutsub komisjoni üles võtma selle eesmärgi saavutamiseks meetmeid, taotledes Euroopa Liidu Kohtult õiguslikku arvamust;

84. tunnustab EIGE konstruktiivset koostööd ja sihipärast tegevust, mis on otsustava tähtsusega piisavate andmete kogumisel, võrreldavate liigendatud andmete analüüsimisel, ELi institutsioonidele ja liikmesriikidele teadusuuringute ja suuniste pakkumisel ning soolise võrdõiguslikkuse seisukohast oluliste ELi õigusaktide rakendamise jälgimisel kõigis ELi liikmesriikides; kutsub komisjoni üles tagama, et EIGE-l oleks oma ülesannete tulemuslikuks täitmiseks piisavad rahalised ja inimressursid ning suutlikkus; tuletab meelde, et EIGE-l on olnud pidevaid probleeme seoses töötajate nappusega, mida süvendas veelgi tehnilise abi taotluste arvu järsk suurenemine; nõuab seetõttu, et EIGE-le määrataks uusi ajutisi teenistujaid;

85. kutsub komisjoni üles aktiivselt konsulteerima naiste ja tütarlastega kogu nende mitmekesisuses ning kaasama neid, sealhulgas nende esindusorganisatsioonide kaudu, 2025. aasta järgse soolise võrdõiguslikkuse strateegia ettevalmistamisse ja rakendamisse;

86. kutsub komisjoni üles tunnustama kodanikuühiskonna organisatsioonide ja eri tasandi osalejate, nagu maakogukonnad, kohalikud algatusrühmad, kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, samuti akadeemilised ringkonnad ja sellised institutsioonid, nagu Regioonide Komitee, olulist rolli soolise võrdõiguslikkuse saavutamisel; kutsub seetõttu komisjoni üles järgima kaasavat lähenemisviisi ja kaasama aktiivselt kõiki neid sidusrühmi, et aidata saavutada 2025. aasta järgse soolise võrdõiguslikkuse strateegia eesmärke;

87. rõhutab, et oluline on teha koostööd selle valdkonna ekspertidega; kutsub komisjoni samuti üles tagama, et soolise võrdõiguslikkuse poliitikat rahastataks nõuetekohaselt ja toetataks kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning et ELi ühtekuuluvus- ja taastefond hõlmaksid nõudeid selgete soolise võrdõiguslikkuse eesmärkide kohta, tagamaks, et regionaalareng aitab soolist ebavõrdsust vähendada, mitte ei süvenda ebavõrdsust, kuna neil on otsene mõju mitmesugustele soolist võrdõiguslikkust mõjutavatele valdkondadele, nagu tööhõive, haridus, hooldustaristu, tervishoid, vägivalla ohvriks langenud naiste toetamine ning sootundlik linnaplaneerimine ja transport;

88. kutsub komisjoni üles tagama ja parandama koostöös EIGE ja Eurostatiga võrreldavate sooliselt eristatud andmete korrapärast, usaldusväärset ja piisavat kogumist ning sellealast aruandlust ja

analüüsi ELi ja liikmesriikide tasandil; kutsub komisjoni üles töötama välja ühise andmete kogumise järelevalve metoodika, kui seda veel ei ole, ning rõhutab vajadust töötada välja horisontaalsed ELi määratlused, et hõlbustada soolise mõju hindamist liidu poliitikavaldkondades; kutsub komisjoni üles parandama eelkõige andmete kogumist soolise vägivalla, sealhulgas naisetapu, vägistamise ja muu seksuaalse vägivalla ennetamise, nende eest vastutusele võtmise ja selle eest karistamise kohta, registreerides põhjalikud ja võrreldavad andmed nii ohvrite kui ka toimepanijate kohta, liigitatuna soo, vanuserühma, ohvri ja toimepanija vahelise suhte ning kuriteo liigi alusel, nagu on loetletud naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist käsitlevas direktiivis, ning võimaluse korral soo, sooidentiteedi, rassilise või etnilise päritolu, seksuaalse sättumuse, sootunnuste, puude ja kodakondsuse alusel, ning tagama, et andmed vaadatakse korrapäraselt läbi ja neid kasutatakse selleks, et koguda teavet poliitikakujundamiseks, ressursside eraldamiseks ja muude meetmete võtmiseks, mille eesmärk on ennetada ja käsitleda seksuaalset ja muud soolist vägivalda; ergutab liikmesriike tegema ohvrite õiguste tagamisel ja konkreetsete poliitikameetmete väljatöötamisel koostööd kodanikuühiskonnaga;

89. rõhutab, et soolise võrdõiguslikkuse poliitika väljatöötamise eeltingimus on piisavate vahendite eraldamine ja 2025. aasta järgse soolise võrdõiguslikkuse strateegia rakendamine;

o
o o

90. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.